

SVENSKT NÄRINGSLIV

Förbättra entreprenörsskatten

EN RAPPORT OM BEHOVET AV ATT FÖRBÄTTRA OCH FÖRENKLA 3:12-REGLERNA
MAJ 2021

Författare: Johannes Nathell

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	3
Inledning	5
Entreprenörsskatten idag	7
Vilka omfattas av entreprenörsskatten?	10
Betydelsen av entreprenörskap och vinst	18
Entreprenörsskattens utveckling under de senaste decennierna	22
Den empiriska utvecklingen sedan reformeringen av entreprenörsskatten	27
Reformförslag för en förbättrad entreprenörsskatt	32
Höj schablonbeloppet i förenklingsregeln	33
Inför ett golv i förenklingsregeln	33
Slopa fyraprocentkravet för att använda löneunderlagsregeln	33
Sänk kravet för att få använda löneunderlag från indirekt ägda företag	34
Inför enhetlig kapitalskattesats för andelsägare med kvalificerade andelar	34
Korta karenstiden för trädabolagen från 5 år till 3 år	34
Förtydliga utomståenderegeln	35
Inskränk närståendekretsen	35
Bilaga – Metodbeskrivning	36
Uttag av data från SCB:s FRIDA-databas	36
Resultat	37

Förord

Beskattningen av de små och medelstora företagen och deras ägare är en viktig fråga för det svenska näringslivet. Undersökningar visar att fyra av fem nya jobb skapas i små och medelstora företag. I sammanhanget har entreprenörsskatten, det vill säga de så kallade 3:12-reglerna, en central roll. Det behövs bättre 3:12-regler för att stärka företagandet, sysselsättningen och svensk konkurrenskraft. Inte minst är detta angeläget mot bakgrund av det ansträngda läge med svag konjunktur och växande arbetslöshet som följt av den pågående coronapandemin.

Entreprenörsskatten omfattar en mycket stor grupp av företagare. I den allmänna debatten förekommer många påståenden som behöver sättas i perspektiv. Denna rapport syftar till att fånga de stora dragen i hur regelverket och skattebaserna utvecklats över tid samt peka på reformmöjligheter framöver. Den har utarbetats av Johannes Nathell med synpunkter och stöd från bland annat Richard Hellenius, Fredrik Carlgren, Oscar Brissle, Katarina Bartels och Anders Ydstedt. Rapporten bygger huvudsakligen på statistik från SCB:s databas FRIDA.

Det är angeläget att frågorna om de små och medelstora företagens, och deras ägares, beskattning får en allsidig belysning. Vi hoppas föreliggande rapport kan bidra i den processen. Ett viktigt steg är att dra lärdomar av hur skatteintäkterna ökat sedan 3:12-reglerna genomgick förändringar som bland annat inkluderade lägre effektiv skattesats, en förenklingsregel och stärkta incitament för fler anställda.

Johan Fall, skattechef
Svenskt Näringsliv

Sammanfattning

Entreprenörskap är centralt för värdeskapandet i samhället. Genom att driva på den tekniska utvecklingen och öka sysselsättningen bidrar entreprenörer och företagare till ökad produktivitet och tillväxt. Data visar att nettotillväxten av jobb i hög grad sker i små och medelstora företag. Sedan 1990-talet har sådana företag totalt sett svarat för fyra av fem nya jobb och enligt SCB-statistik har antalet anställda specifikt inom 3:12-företagen ökat med drygt 730 000 sedan början av 2000-talet. Att värna entreprenörskap och företagande är därmed centralt för den ekonomiska tillväxten och välbefindandet. Att starta och driva företag är dock förenat med risktagande. Därför är ett bra företagsklimat en förutsättning för att människor ska våga ta risk och vilja satsa på att bli entreprenörer och företagare. Där spelar konkurrenskraftiga ägarskatter en viktig roll.

Entreprenörsskatten, även kallat 3:12-reglerna, syftar på den lagstiftning som reglerar hur aktiva delägare i fåmansföretag ska beskattas för utdelningar och kapitalvinster. Entreprenörsskatten omfattar idag cirka 450 000 företag och nästan 474 000 delägare. I dessa företag, inklusive deras dotterbolag, finns vidare drygt 1,5 miljoner anställda.

Inom ramen för Januariöverenskommelsen har regeringspartierna i samarbete med Centerpartiet och Liberalerna aviserat bättre villkor för företagande och entreprenörer och att man tänker tillsätta en utredning för att förenkla entreprenörsskatten. Förenklingar vore välkommet, men partierna bakom överenskommelsen tycks stå långt ifrån varandra och tolka betydelsen olika. Någon utredning har ännu inte påbörjats. Utgångspunkten för en översyn av entreprenörsskatten behöver vara att främja entreprenörskap och företagande.

Efter de förbättringar som gjordes efter 2005 har skatteintäkterna från utdelningar till 3:12-företagare ökat. Lönerna har vidare utvecklats i ungefär samma takt som i övriga ekonomin. Kapitalvinsterna har haft en jämn, om än oregelbunden utveckling. Även om reformerna inte är den enda orsaken så är det ett faktum att dessa skattebaser utvecklats mycket positivt efter 2005, då 3:12-lagstiftningen började reformeras i syfte att förbättra och förenkla regelverket.

Oavsett om och hur processen med en utredning med uppgiften att förenkla entreprenörsskatten fortskrider inom ramen för Januariöverenskommelsen ämnar denna rapport bidra med några reformförslag som behöver undersökas närmre. I den här rapporten lyfts bland annat utökat schablonbelopp i förenklingsregeln, sänkta krav för att få använda löneunderlagsregeln för indirekt ägda företag samt förkortad karenstid för så kallade trädabolag från fem till tre år.

Därtill skulle 3:12-företagare onekligen gynnas av sänkta marginalsatser på arbete och sänkta kapitalatser, även det åtgärder som i vidare mening rör entreprenörsskatten. Skattesystemet skulle därmed bli mer konkurrenskraftigt eftersom Sverige internationellt sett har höga marginalsatser på arbete samt höga kapitalatser. Dessa förslag skulle förenkla entreprenörsskatten och främja investeringar, entreprenörskap och företagande vilket får positiva effekter på jobbskapande och ekonomisk tillväxt.

Inledning

I Januariöverenskommelsen som slöts mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna i januari 2019 aviserade partierna under punkten *Bättre villkor för företagare och entreprenörer* att man ämnar tillsätta en utredning under 2019-2020 för att förenkla 3:12-regelverket.¹ 3:12-reglerna², också kallat entreprenörsskatten, syftar på de regler som avgör hur delägare som är verksamma i betydande omfattning i sina fåmansföretag ska beskattas för utdelningar och kapitalvinster från aktieinnehav i dessa företag. Det är välkommet att januaripartierna vill förbättra förutsättningarna och villkoren för svenska entreprenörer. Hittills har dock inte någon sådan utredning tillsatts.

Det är viktigt för Sverige att förutsättningarna och villkoren för företagande är goda eftersom entreprenörskap är centralt för värdeskapandet och välståndet i samhället. Det finns tydliga belägg³ för att entreprenörskap främjar den tekniska utvecklingen genom ökad innovation. Dessutom är entreprenörskap och företagande viktigt för jobbskapandet. Statistik från SCBs registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) visar att fyra av fem nya jobb skapas inom små och medelstora företag. Vidare visar data från SCBs FRIDA-databas att 3:12-företagen har stor betydelse för jobbskapandet då antalet anställda i 3:12-företag, inklusive deras dotterbolag, ökat med drygt 730 000 sedan början på 2000-talet. Utgångspunkten i diskussionen om att förändra entreprenörsskattegrupperna måste därför handla om att stimulera och belöna människor som vågar ta risken att starta och driva företag. Entreprenörskap är förenat med risker som en anställd sällan tar då en företagare ofta investerar egna pengar som kan gå förlorade och som inte sällan utgör familjens ekonomi. Dessutom avstår entreprenören från den trygghet det innebär att få regelbundna löneutbetalningar, sociala försäkringsförmåner och andra förmåner som kommer vid en anställning. För att människor, trots detta, ska vara villiga att ta risken att starta och driva företag är det centralt att det finns balanserade och stabila incitament. Coronapandemin har om något ökat medvetenheten om risken som företagande och entreprenörskap innebär. På grund av den osäkerhet som råder har benägenheten att satsa på entreprenörskap påverkats negativt. Småföretagen har fått det ännu svårare att erhålla finansiering till investeringar vilket bidragit till att investeringarna minskat drastiskt under det gångna året. Drygt sex av tio företag med upp till 50 anställda

1 Socialdemokraterna, "Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna" (17/6-2019) <https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2019-01-11-sakpolitisk-overenskommelse-mellan-socialdemokraterna-centerpartiet-liberalerna-och-miljopartiet-de-grona> (hämtad 2021-03-01).

2 Fram till år 2000 återfanns reglerna i 3 kap 12 § i *Lagen om statlig inkomstskatt*, därav benämningen 3:12-reglerna. Numera återfinns de i 56 och 57 kap Inkomstskattelagen, IL.

3 Se SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, Stockholm 2016.

har inte gjort någon investering sedan pandemin bröt ut (under ett vanligt år är det sex av tio småföretag som gör investeringar).⁴ Detta belyser ytterligare behovet av långsiktiga och stabila incitament för att det, trots osäkerheten, ska löna sig att ta risken att starta och driva företag samt våga investera.

Ägarskatter är en faktor som påverkar entreprenörer och affärsverksamheten i hög grad.⁵ Därför är det viktigt att förändringar i entreprenörsskatten inte sker utan en ordentlig konsekvensanalys. Förhastade förändringar, särskilt mer omfattande sådana, kan få oväntade och oönskade konsekvenser. I synnerhet om de försämrar entreprenörernas riskpremie. Utöver den direkta effekten av ett förslag sänder även förhastade förslag signaler till entreprenörer att incitamenten att starta och driva företag inte är stabila utan med kort varsel kan försämras. Denna effekt är dessutom svår att i efterhand läka. Därför är det angeläget att kommande analyser och utredningar utgår från väl genomtänkta utredningsdirektiv som i detalj beskriver vilka förslag som kan vara aktuella för att åstadkomma bättre villkor för företagande och entreprenörer.

Syftet med denna rapport är flerfaldigt. För det första ämnar rapporten illustrera vikten av att stimulera entreprenörskap och ett bra företagsklimat. För det andra ämnar rapporten visa hur många som faktiskt berörs av entreprenörsskattereglerna och reda ut vissa myter, oklarheter och felaktigheter som cirkulerar i debatten. För det tredje ämnar rapporten ge en beskrivning av entreprenörsskattereglernas utveckling de senaste decennierna samt belysa de positiva effekter som följt av den omfattande reformeringen av entreprenörsskatten från och med 2006. Slutligen ämnar rapporten, mot bakgrund av den i Januariöverenskommelsen aviserade utredningen, bidra med exempel på reformförslag som kan förbättra och förenkla förutsättningarna för utvecklingen av det svenska entreprenörskapet.

---

4 Företagarna (2021) "Finansiering för återstart – Företagarnas finansieringsrapport 2021".

5 Henrekson, M, Sanandaji, T. (2015) "Owner-Level Taxes and Business Activity" IFN Working Paper No 1086, 2015..

Entreprenörsskatten idag

Beskattning av företagets vinster sker oftast i flera led. I första steget betalas bolagskatt på den eventuella vinsten, motsvarande 20,6 procent. Väljer aktieägarna/företagaren att dela ut en del av den kvarvarande vinsten, eller om denne gör kapitalvinster, betalas i nästa steg skatt på delägar-/individ-nivå. I normalfallet beskattas kapitalvinster och utdelningar med 30 procent i Sverige men det finns flera undantag.

För delägare som själva - eller har närstående som - är ”verksamma i betydande omfattning” i fåmansföretag⁶ finns den så kallade entreprenörsskatten, ibland benämnd som 3:12-skatten. Nedan ges endast en översiktlig och förenklad bild av regelverket då det är för omfattande och komplext för att i sin helhet illustreras i en rapport likt denna.⁷ Ett företag räknas som ett fåmansföretag om det ägs av max fyra personer som motsvarar mer än hälften av rösterna i bolaget. Delägare som ingår i samma krets av närstående räknas vidare här som en delägare och det gäller även delägare som är verksamma i betydande omfattning; att arbetsinsatser har haft ”stor betydelse för vinstgenereringen i företaget”⁸. Entreprenörsskatten reglerar hur utdelningar och kapitalvinst från kvalificerade andelar⁹ ska beskattas. En andel räknas som kvalificerad om delägaren eller dennes närstående har varit verksam i företaget eller dess dotterbolag i betydande omfattning. Entreprenörsskattereglerna avgör hur stor del av avkastningen på kapitalvinsten eller utdelningen som ska tas upp som kapitalinkomst och hur mycket som måste tas upp som arbetsinkomst.

Utdelningar och kapitalvinster på kvalificerade andelar kan beskattas med olika skattesatser. Den del av utdelningen/kapitalvinsten som understiger det så kallade gränobeloppet beskattas som inkomst av kapital med 20 procent (2/3-delar av normalskattesatsen). För den del som överstiger gränobeloppet utgår istället tjänstebeskattning (32-52 procent) upp till ett takbelopp¹⁰. För eventuell utdelning över dessa tak sker beskattning i inkomstslaget kapital till normalskattesatsen 30 procent.¹¹ De ägare som omfattas av entreprenörsskattereglerna kan för beräkning av gränobeloppet välja mellan två metoder; förenklingsregeln eller huvudregeln.

6 Skatteverket "Fåmansföretag och kvalificerade andelar", <https://skatteverket.se/foretagochorganisationer/drivaforetag/famansforetag/famansforetagochkvalificeradeandelar.4.6efe6285127ab4f1d2580001532.html> (hämtad 2021-03-01).

7 För en mer utförlig beskrivning av 3:12-regelverket, se exempelvis Skatteverket "Fåmansföretag och kvalificerade andelar". <https://skatteverket.se/foretagochorganisationer/drivaforetag/famansforetag/famansforetagochkvalificeradeandelar.4.6efe6285127ab4f1d2580001532.html> (hämtad 2021-03-01)

8 Se Prop. 1989/90:110 "Reformerad inkomst- och företagsbeskattning" s 704, Stockholm, Finansdepartementet.

9 Skatteverket "Fåmansföretag och kvalificerade andelar", <https://skatteverket.se/foretagochorganisationer/drivaforetag/famansforetag/famansforetagochkvalificeradeandelar.4.6efe6285127ab4f1d2580001532.html> (hämtad 2021-03-01).

10 För utdelningar motsvarar taket för hur mycket som ska upptas i inkomstslaget tjänst 90 IBB och för kapitalvinst, 100 IBB. För det senare får flera år beaktas.

11 Ekonomifakta "3:12-reglerna" (uppdaterad 20201-02-06), (hämtad 2021-03-01).

Förenklingsregeln ger aktieägarna ett årligt gemensamt utrymme (schablonbelopp) om två och trefjärdedels inkomstbasbelopp (härefter IBB)¹² vilket år 2021 motsvarar 183 700 kr.

Enligt huvudregeln beräknas gränsbeloppet som summan av ett kapitalbaserat utrymme och ett lönebaserat utrymme. Gränsbeloppet blir då lika med statslåneräntan¹³ plus 9 procentenheter multiplicerat med anskaffningsvärdet/omkostnadsbeloppet för de kvalificerade andelarna plus hälften av andelsägarens andel av företagets löneutbetalningar föregående år. Samma princip som för förenklingsregeln gäller således vid fördelning av företagets löneunderlag det vill säga summan ska fördelas ut på samtliga andelar i företaget. För att kunna tillgodogöra sig ett löneunderlag måste dock aktieägaren ta ut en årslön på minst 641 280 kr eller 400 800 kr adderat med 5 procent av de totala kontanta lönerna i företaget (för år 2021).

Om en delägare under ett år inte utnyttjar hela gränsbeloppet finns det möjligheter att spara den oanvända delen till nästa år. Därtill kan delägaren räkna upp det sparade utdelningsutrymmet med en ränta varje år. Inkomståret 2020 motsvarade den räntan 3 procent.¹⁴

Skattebördan på avkastningen från en investering i ett fåmansbolag kan variera mycket beroende på omständigheterna. Som minst kan en avkastning på en investering i fåmansbolag inklusive bolagsskatt beskattas med drygt 36 procent och som högst cirka 62 procent.¹⁵ Anledningen är att kapitalvinster och utdelningar kan läggas på tjänsteinkomster som beskattas högre. Jämförelsevis är skattebördan, i regel, 40 procent på övriga onoterade innehav och 44 procent för noterade innehav.

Det hävdas ibland att Sverige internationellt sett har gynnsamma skatter på kapitalinkomster och på företagande.¹⁶ Förvisso är bolagsskatten på en nivå något under OECD-genomsnittet, men företagare betalar skatt i flera led vilket innebär att den totala skattebördan blir högre. Framför allt är det skatten i ägarledet som gör att Sverige sticker ut. Denna kan bli mycket hög internationellt sett. I en jämförelse med 15 andra OECD-länder kommer inget annat land upp i de skattesatser som kan bli aktuella för svenska delägare i fåmansbolag (figur 1).^{17,18} Att hävda att Sverige har låga kapitalskatter är med andra ord missvisande.

12 För 2020 är ett inkomstbasbelopp, IBB, lika med 66 800 kr.

13 Statslåneräntan (slr) ändras veckovis och medelvärdet hittills i år motsvarar 0,07 procent. För 3:12-regelverkets vidkommande nyttjas enligt 57 kap 8§ IL den nivå för slr som gällde utgången av november året för aktuellt inkomstår, slr kan dock lägst vara 0 procent. Sedan 2000 har slr successivt minskats från ett medelvärde 5,35 procent till ett medelvärde motsvarande -0,07 procent för 2020. (2021-03-17).

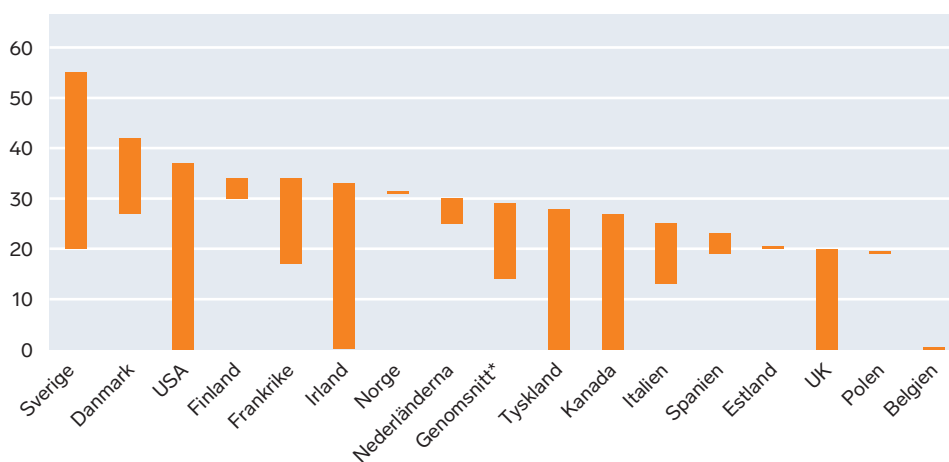
14 Skatteverket, "Utredning på kvalificerade aktier", <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/drivaforetag/famansforetag/utdelningochvinstfranfamansforetag/utdelningpakvalificeradeaktier.4.b1014b415f3321c0de27ce.html>, (hämtad 2021-03-01).

15 Ekonomifakta "3:12-reglerna" <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Skatter/Skatt-pa-foretagande-och-kapital/312-reglerna/> (hämtad 2021-03-12). Skattesatsen 36 procent beräknad som 20,6 procent + (1-20,6 procent) *20 procent och 62 procent beräknad som 20,6 procent+ (1-20,6 procent)*52 procent där 20,6 procent avser bolagsskatt, 20 procent effektivt kapitalskatt och 52 procent högsta marginalskatt.

16 TT, "Andersson lovar nya miljarder för att ta Sverige ur krisen – vill höja kapitalskatter", Dagens industri 20/6-20 (hämtad 2021-03-01).

17 Ekonomifakta "Kapitalinkomstskatt" <https://www.ekonomifakta.se/fakta/skatter/skatt-pa-foretagande-och-kapital/kapitalinkomstskatt/> (senast uppdaterad 2020-01-16), (hämtad 2021-03-01).

18 Norge, Estland och Polen har platt skatt på kapitalvinster motsvarande 30,59%, 20% respektive 19%. I Belgien är kapitalvinster från privata aktieinnehav undantagna från beskattning.

Skatt på kapitalvinster, högsta och lägsta skattesats (%)

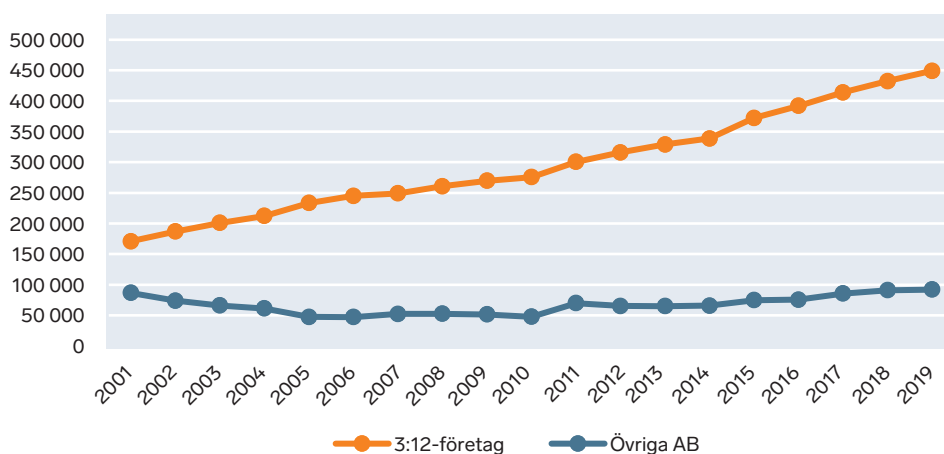
Figur 1. Skillnaden mellan högsta och lägsta skattesatsen under 2018. Obs, endast beskattning av fysiska personer beaktas i jämförelsen, bolagsskatt ingår inte. Diagrammet tar dessutom inte hänsyn till slopandet av värnskatten då det skedde 2020.

Källa: Skeppsbron skatt. Se Ekonomifakta <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Skatter/Skatt-pa-foretagande-och-kapital/Kapitalskatt/>

Vilka omfattas av entreprenörsskatten?

Statistik från SCB visar att regelverket berör nära 450 000 företag¹⁹ se figur 2²⁰ nedan. Dessa företag ägs i sin tur ägs av cirka 474 000 delägare²¹.

Antal 3:12-företag

Figur 2. Antal 3:12-företag och antal övriga aktieföretag.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

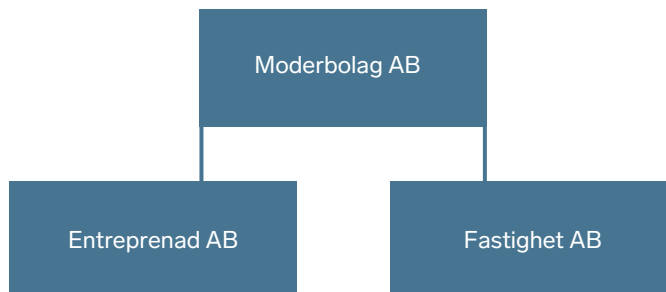
För att få en bättre helhetsbild över hur många människor som berörs av entreprenörsskatten behöver även dotterbolagen och antalet anställda i dessa företag inkluderas i analysen. Ofta bedrivs nämligen verksamheten i koncernstruktur med ett holdingbolag som moderbolag till ett eller flera dotterbolag. Det finns flera anledningar till att företag struktureras på sådant sätt. I grunden handlar det om att kunna organisera sig på ett ändamålsenligt sätt, för att exempelvis bolagsstyrningen ska fungera effektivt. Ett annat skäl kan vara att sprida risken. Om en delägare i ett 3:12-företag exempelvis bedriver både entreprenadverksamhet och fastighetsförvaltning kan det vara fördelaktigt att bedriva dessa två verksamheter i två olika bolag, se figur 3. Detta för att skapa effektiva besluts- och samarbetsformer samt sprida risken, vilket exempelvis kan handla om att förbättra möjligheterna att ta upp lån och att

¹⁹ Med 3:12-företag avses i rapporten privatägda och utlandsägda aktieföretag, samt deras dotterbolag, för vilket en delägare, något av de senaste fem inkomståren, observerats lämna in en, så kallad, K10-blankett. Dock exkluderas sådana företag som även faller in under deflationen för "Övriga AB", se fotnot 20. Se bilaga för utförligare diskussion.

²⁰ I figuren innefattar "Övriga AB" privatägda och utlandsägda aktieföretag, som är noterade på reglerad eller oreglerad marknad, oavsett om någon delägare lämnat en så kallad K10-blankett, samt onoterade aktieföretag där ingen av delägarna observerats ha lämnat in K10-blankett under de senaste fem åren. Se bilaga för utförligare diskussion.

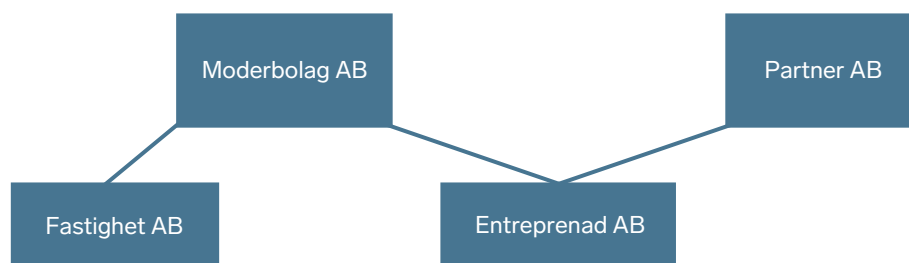
²¹ År 2019 fanns 473 878 delägare av 3:12-företag enligt data från SCBs FRIDA-databas.

begränsa effekter vid en eventuell konkurs i en verksamhet. I syfte att inte motverka att företag bedrivs i koncern har lagstiftaren infört särskilda skattebestämmelser. Ovan nämnda skattenivåer ska således inte påverkas av val av organisationsstruktur.²²

Figur 3. Exempel på koncernstruktur vid olika risknivåer i verksamheten.

Ett annat exempel på när en koncernstruktur kan vara passande är om en delägare i ett 3:12-företag delvis bedriver verksamhet tillsammans med en annan företagare/investerare samtidigt som delägaren bedriver egen verksamhet, se figur 4. Det är inte ovanligt att man har var sitt ägarbolag även om det bara finns en gemensam verksamhet. Genom att slussa vinstmedlen till respektive ägarbolag behöver kompanjonerna inte vara överens om hur dessa medel ska användas. Den ena kanske behöver ta ut maximal utdelning för att finansiera räntebetalningar, medan den andra istället vill återinvestera kapitalet inom sin bolagsfär för att expandera.

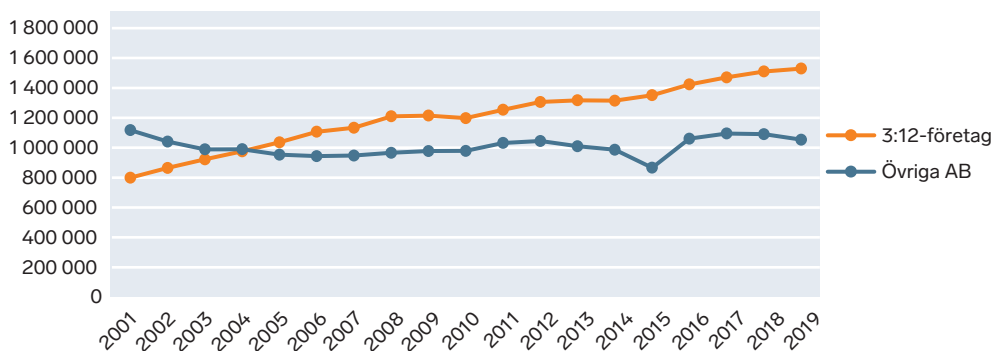

Figur 4. Exempel på koncernstruktur vid olika ägarandelar i olika bolag.

Visst ifrågasättande har lyfts om entreprenörsskattens utformning har stimulerat bildandet av passiva holding- eller skalbolag som inte bedriver någon faktisk verksamhet.²³ Dessa undersökningar kan dock inte ha beaktat 3:12-företagens dotterbolag i beräkningarna, vilket gör att dessa studier ger en missvisande bild. Mot bakgrund av detta är det olyckligt att denna forskning fått betydande genomslag i debatten. Enligt statistik från SCB hade 3:12-företag, inklusive dotterbolagen, fler än 1,5 miljoner anställda år 2019, se figur 5. Detta är en ökning med drygt 730 000 sedan 2001.

²² Se exempelvis, Skatteverket "Näringsbetingade andelar" (<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2020.2/331529.html>) (hämtad 2021-03-15).

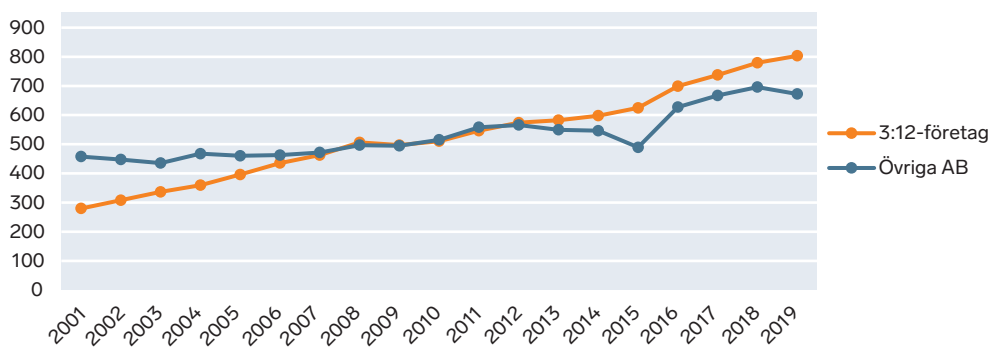
²³ Se bland annat Alstadsaeter, A, Jacob, M., (2012) "Income Shifting in Sweden: An empirical evaluation of the 3:12", Report to the Expert Group on Public Economics 2012:4.

Antal anställda i 3:12-företag

Figur 5. Antal anställda i 3:12-företag, inklusive deras dotterbolag, respektive antal anställda i övriga aktiebolag.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

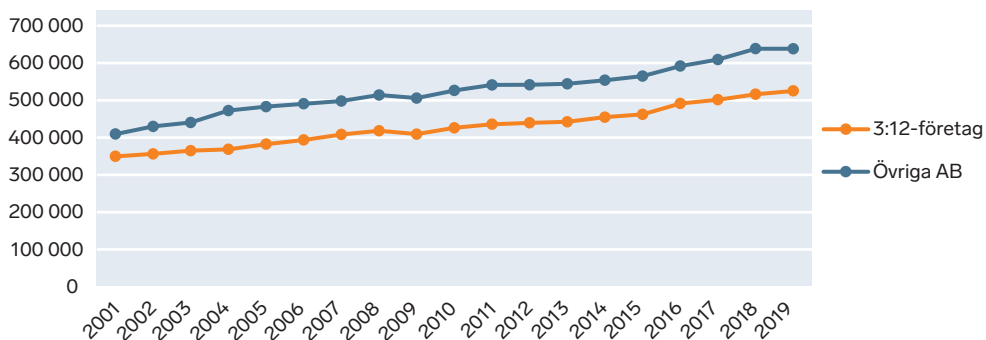
Vidare har personalkostnaderna för 3:12-företagen haft en stabil och påtaglig ökning sedan början av 2000-talet, figur 6. Dessutom har personalkostnaderna för 3:12-företagen sedan 2012 ökat mer än för övriga aktiebolag. Det kan också konstateras att skillnaden i personalkostnad per anställd i 3:12-företag jämfört med motsvarande för övriga aktiebolag inte förefaller vara särskilt stor. Vidare synes utvecklingen av personalkostnader per anställd ha utvecklats ungefär i samma takt för 3:12-företag som för övriga aktiebolag. Statistiken pekar alltså på att utvecklingen av personalkostnaderna i 3:12-företag har varit stark de senaste decennierna och att anledningen verkar vara att företagen har anställt mer personal.

Personalkostnader

Figur 6. Personalkostnader för 3:12-företag respektive för övriga aktiebolag i miljarder kr.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

Personalkostnader per anställd

Figur 7. Personalkostnader för 3:12-företag respektive för övriga aktieföretag i kr.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

Entreprenörsskatten påverkar därmed en stor andel av befolkningen vilket i sin tur innebär att eventuella förändringar av regelverket påverkar många individer. Emellanåt hävdas det dock att entreprenörsskatten är för generöst utformad och i för hög grad gynnar särskilda yrkesgrupper.²⁴ Exempel på sådana yrkesgrupper som ofta lyfts fram i dessa sammanhang är så kallade partnerbolag inom juridik och ekonomi²⁵ samt läkare som väljer att inte enbart ha anställning i regionen utan även jobba i egna bolag.²⁶ En av de främsta anledningarna till att läkare söker sig bort från anställning i regionerna har dock uppgivits vara friheten och makten att bestämma mer över sin arbetsituation, inte högre lön.²⁷ I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg är att allt företagande är förenat med risktagande, även om graden av risk naturligtvis skiljer sig åt mellan exempelvis olika branscher.

Då läkare, advokater och revisorer ofta nämns i debatten är det intressant att undersöka hur stor andel dessa faktiskt utgör av alla 3:12-företagare. Enligt uppskattningar med hjälp av data från SCB, se tabell 1, fanns det 9 881 läkare år 2019²⁸ fördelat över 7 636 företag, 3 450 advokater²⁹ fördelat över 2 568 företag och 1276 revisorer³⁰ fördelat över 916 företag. Vidare kan övriga juristbyråer³¹ också inkluderas i uppskattningen, vilka summeras till 1 552 delägare fördelat över 1 260 företag. Genomgående antas här delägare vara lika med antalet inkomna K10-blanketter, vilket är en bilaga som alla delägare av kvalificerade andelar i fåmansföretag behöver skicka in.³²

24 SOU 2016:75 "Översyn av skattereglerna för delägare i fåmansföretag", betänkande av Utdelningen om Översyn av 3:12-reglerna, Stockholm, 2016, s181.

25 Cathrine Hofbauer "Här är vinnarna på nya 3:12-regler" Dagens industri, 9/3-17 (hämtad 2021-03-12).

26 Veronika Karlsson, "Minister bekymrad över kostnaderna för hyrpersonal", Sveriges Radio 1/3-18, (hämtad 2021-03-01).

27 Se exempelvis, Joel Arvidsson "Stafettläkaren: "Många tror att vi täljer guld med kniv" Svenska Dagbladet 24/11-2018 och Anders Ydstedt "Skattereglerna ökar inte kostnaderna i vården" 6/3-2018 (hämtad 2021-03-19).

28 Antal läkare definieras genom att addera antalet K10-blanketter för branscherna med SNI-kod 86 101, 86 102, 86 103, 86 211, 86 212, 86 221 och 86 222. Se tabell nästa sida.

29 Antal advokater definieras som "Advokatbyråverksamhet" enligt SNI-kod 69 101.

30 Antal revisorer definieras som "Revision" enligt SNI-kod 69 102.

31 Antal övriga juristbyråer definieras genom att addera branscherna 69 102 och 69 203.

32 Se Skatteverket "Declarera som delägare i fåmansföretag" <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/inkomstdeklaration/delagareifamansforetag.4.133ff59513d6f9ee2ebf34.html> (hämtad 2021-03-18).

Genom att addera dessa kan det konstateras att det totalt handlar om 16 159 delägare, vilket utgör 3,4 procent av alla delägare som omfattas av entreprenörsskatten. Dessa yrkesgrupper utgör alltså endast en bråkdel av alla 3:12-företagare. Dessutom är det värt att poängtera att andelen delägare, i åtminstone advokat- och revisionsbyråerna, har blivit färre över tid. I Entreprenörskapsutredningen finns statistik från Sveriges Advokatsamfund och FAR om att andelen delägare i deras respektive branscher minskat efter 2006.³³

Tabell 1: Antal 3:12-företag, inklusive dotterbolag, respektive K10-blanketter år 2019 kategoriserat efter bransch.

SNI-kod	Förklaring	Antal 3:12-företag - 2019	Antal K10 – 2019
69 101	Advokatbyråverksamhet	2 568	3 450
69 102	Juridiska byråerna verksamhet m.m.	1 098	1 352
69 202	Revision	916	1 276
69 203	Skatterådgivning	162	200
86 101	Sluten primärvård	8	9
86 102	Specialiserad sluten somatisk hälso- och sjukvård på sjukhus	821	1 041
86 103	Specialiserad sluten psykiatrisk hälso- och sjukvård på sjukhus	24	29
86 211	Primärvårdsmottagningar med läkare m.m.	2 249	2 898
86 212	Annan allmän öppen hälso- och sjukvård, ej primärvård	1 806	2 446
86 221	Specialistläkarverksamhet inom öppenvård, på sjukhus	974	1 242
86 222	Specialistläkarverksamhet inom öppenvård, ej på sjukhus	1 754	2 216

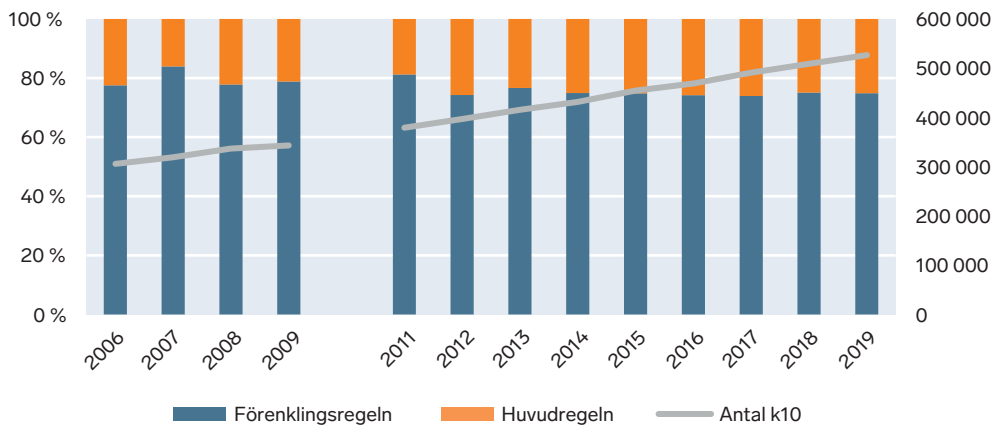
Om försämringar och skattehöjningar för 3:12-företagen egentligen syftar till att påverka villkoren för vissa yrkesgrupper vore generella åtgärder tveksamma eftersom de skulle drabba det totala antalet fåmansföretag. Det är inte rimligt att skärpa skattevillkoren för 474 000 företagare som skapar jobb åt fler än 1,5 miljoner anställda endast för att lagstiftaren vill försäkra för de 3 procent som man anser ”sätter sig på bolag”. Det ska också tilläggas att de allra flesta av Sveriges 3:12-företagare använder förenklingsregeln, se figur 8³⁴, vilken har en absolut gräns för i vilken omfattning 20 procent skatt på utdelning kan komma ifrån.

³³ SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, s 118, Stockholm 2016.

³⁴ Antalet K10-blanketter överstiger antalet 3:12-delägare för att vissa delägare lämnar in fler K10-blanketter. Det kan bero på att de har kvalificerade andelar i flera 3:12-företag. Se bilaga för utförligare diskussion.

Andel förenklings- respektive huvudregel av inlämnade K10-blanketter

Figur 8. Andel 3:12-företagare som använder förenklingsregeln respektive huvudregeln. Uppgifter för 2010 har utelämnats pga. bristande datakvalitet det året.
Källa: SCBs FRIDA-databas.

Det finns flera perspektiv i skattedebatten rörande synen på förenklingsregeln. Å ena sidan kan den anses skapa möjlighet för företagare att utan större svårigheter prova på att starta en egen verksamhet samt få en rimlig skattebelastning på avkastningen på investeringen. Detta utan att behöva sätta sig in i det komplicerade regelverket i övrigt. I förlängningen kan detta underlätta för nya verksamheter att växa fram och gynna nya investeringar samt öka sysselsättningen. Å andra sidan finns perspektivet att förenklingsregeln skulle ha öppnat upp för möjligheten för företagare att ”sätta sig på bolag” och innebära en orättvis skattelättnad som gynnar främst höginkomsttagare.³⁵

Vid en jämförelse av det belopp som förenklingsregeln erbjuder med maximal tjänsteinkomstbeskattning av motsvarande belopp är det dock inte några väsentliga summor som en företagare skulle tjäna. Den högsta teoretiska skillnaden, efter bolagsskatt, skulle bli nära 69 000 kr per år, se tabell 2.

³⁵ Annette Alstadsaeter, Martin Jacob "Nya företagsregler har ökat skatteplanering", (Svenska Dagbladet 7/6-12), (hämtad 2021-03-08).

Tabell 2: Räkneexempel som visar hur stort värdet av förenklingsregeln maximalt kan vara. Jämförelsen görs mot alternativet att istället ta ut inkomstökningen som lön till maximal marginalskatt

	Vid utdelning (kr)	Vid lön (kr)	Differens (kr)
Ökade intäkter	231 360	231 360	
Bolagsskatt (20,6 procent)	47 660		
Arbetsgivaravgift (31,42 procent)		55 314	
Utdelning*	183 700		
Lön		176 046	
Kapitalskatt, 20 procent	36 740		
Inkomstskatt, 55,5 procent		97 706	
Netto	146 960	78 341	68 619
Ytterligare kostnader för bolag			
Redovisningsstöd	15 000		
Revision	15 000		
Värde förlorad fritid**	30 000		
Netto efter ytterligare kostnader	86 960	78 341	8 619

* Maximalt gränsvärde enligt förenklingsregeln 2021.

** Antagande om 5h administrationsarbete i månaden á 500 kr i timlön

Eftersom företagaren måste driva ett 3:12-företag för att använda gränsvärdet tillkommer ofta kostnader för att driva och administrera företaget. Ofta är företagaren i behov av redovisnings- och revisionstjänster, vilket kan uppgå till 30 000 kr per år (15 000 kr respektive). Sedan behöver företagaren sannolikt ägna sig åt administrationsuppgifter, vilket innebär att företagaren behöver avstå ordinarie arbetstid. Låt säga att administrationen tar fem timmar per månad, vilket med en värdering på 500 kr per timme motsvarar en kostnad på 30 000 kr per år. Efter att ha tagit hänsyn till dessa kostnader blir det i bästa fall bara några tusenlappar kvar. Detta kan knappast anses utgöra något starkt incitament att bilda bolag av enbart skatteskäl.

Även om en företagares inkomster i skattesystemet endast hanteras som antingen kapital- eller tjänsteinkomster är gränsdragningen i verkligheten betydligt svårare att avgöra. Särskilt kapitalinkomster kan vara svåridentifierbara då de finns i flera olika former. Kapitalavkastning på insatt kapital kan vara relativt okomplicerat att förstå innebörden av medan kapitalavkastning i form av så kallade entreprenörsräntor kan vara svårare att urskilja. Dessa kan genereras när företagare kombinerar idéer, processer med mera och är förknippade med ytterligare osäkerhet och risker. Därtill kan anställda generera intäkter som utöver att täcka lönekostnaden också ger ägaren avkastning med tydlig kapitalinkomstkaraktär som försvårar att identifiera inkomstens härkomst. Detta är värt att ha med sig när det ibland hävdas att entreprenörsskatten gör det för förmånligt att omvandla arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster. I debatten förekommer ibland det laddade begreppet ”inkomstomvandling”. I den praktiska företagarverkligheten är det dock, som beskrivits, ofta svårt att definiera en inkomsts entydiga härkomst varför användandet av begreppet inkomstomvandling ofta blir missvisande.

Att definiera vem som är en entreprenör och hur entreprenörsskatten ska utformas är en stor utmaning för lagstiftaren. En avvägning behöver göras mellan att å ena sidan göra lagstiftningen bred och hård, exempelvis genom att beskatta all utdelning som tjänsteinkomst, och å andra sidan att utforma lagstiftningen mildare, så att gruppen företagare (inklusive den lilla andel som sägs sätta sig på bolag) ges möjlighet att uppta en del av inkomsten i det lägre beskattade inkomstslaget kapital. Hittills har det inte visat sig möjligt att utforma regler som endast riktar sig till en delmängd utan att samtidigt omfatta de entreprenörer man vill värna. Därför är det särskilt viktigt att entreprenörsskatten inte stramas åt utan även fortsättningsvis är utformad så att företagare och entreprenörer gynnas.

Betydelsen av entreprenörskap och vinst

En utgångspunkt i diskussionen om entreprenörsskattens utformning måste vara att den ska främja entreprenörskap och företagande. Alla företag har någon gång varit små, och de flesta företag har startats tack vare en idé hos en driven entreprenör. Ingen vet på förhand om idén kommer bära eller brista varför investeringar alltid är förenligt med risktagande. I synnerhet investeringar i onoterade innehav och små nystartade företag. Entreprenörer tar därtill risker en anställd sällan tar eftersom entreprenören ofta riskerar sin egen ekonomi och väljer bort förutsägbara löneutbetalningar och sociala förmåner för att förverkliga sin affärsidé. Därför är vinst och utdelningar av stor betydelse dels för att entreprenören ska våga ta risken att starta verksamheten, dels för att andra aktieägare ska våga investera sitt riskkapital i verksamheten. För att entreprenörer samt aktieägarna ska få avkastning på investerat kapital är vinstsyftet av central betydelse.

De flesta företag och affärsverksamheter bedrivs med syfte att generera ett överskott vilket även speglas i lagstiftningen.³⁶ Att företag går med vinst är i sig något positivt då det för med sig en rad positiva effekter i flera delar av samhället. Förutom att entreprenörer får det lättare att attrahera riskkapital till sina verksamheter är vinstsyftet centralt för generering och optimal allokering av resurser och av riskkapital på ett mer generellt plan. Det är på kapitalmarknaden som kapital och resurser styrs till de mest lovande investeringsprojekten med högst förväntad avkastning. Att företagen strävar efter att maximera värdet på investerat kapital är därmed en förutsättning för optimal användning av arbetsinsatser och för en hög produktivitetsutveckling.³⁷

Att företag uthålligt går med vinst är en signal om att verksamheten använder resurserna effektivt. Utdelningar är av betydelse då det belönar delägare och aktieägare som tagit risk och investerat i sin eller någon annans verksamhet. Detta ska ses i ljuset av att många företag inte går med vinst eller läggs ner. Dessutom innebär växande vinster och utdelningar ökade skatteintäkter till det offentliga eftersom skattebaserna för arbete och kapital ökar.

Det är centralt att det finns en hög och långsiktig förutsägbar riskpremie så att entreprenörer och företagare ska våga ta risken att starta och driva företag. Vinstsyftet och möjligheten att få avkastning på sin investering är därmed avgörande.

---

³⁶ Se bland annat 3 kap 3§ ABL.

³⁷ Rolf Skog, "Om betydelsen av vinstsyftet i aktiebolagslagen", Svensk Juristtidning 2015 (hämtad 2021-03-05).

Något annat som påverkar en entreprenörs incitament att starta och driva företag är beskattningen.³⁸ Att strama åt entreprenörsskatten skulle onekligen sänka företagares riskpremie och försvårar därmed framväxten av nya innovationer som i sin tur skulle ha lett till värdeskapande och tillväxt.³⁹

Inom forskningslitteraturen har synen på entreprenörers och småföretagens roll i skapandet av tillväxt och sysselsättning skiftat under de senaste decennierna. Dels har tillgången till data förbättrats, dels finns en starkare teoretisk grund. Även om det finns vissa mätproblem rörande hur entreprenörskap i realiteten påverkar tillväxt och produktivitet finns nu allt starkare belägg för att entreprenörskap bidrar positivt till sysselsättning och näringslivets dynamik.⁴⁰

Idag är i princip alla ekonomer överens om att ekonomisk tillväxt och produktivitet utveckling på lång sikt drivs av teknikutveckling där entreprenören har en viktig roll i att omvandla kunskap till samhällsnytta genom innovation.⁴¹ Den tekniska utvecklingen innebär vidare ökad sysselsättning, ökade inkomster och högre välstånd. Historiska exempel kan vara den industriella revolutionen under 1700-talet och hur stor påverkan innovationer såsom förbränningsmotorn och elektriciteten har haft för mänsklighetens välstånd. I modern tid är utvecklingen i IT- och telekombranscherna liknande exempel. Omställningen till fossilfri stålproduktion kan framöver visa sig bli något liknande.⁴²

Att värna entreprenörskap är inte ett särintresse utan ett allmänintresse eftersom det är centralt för värdeskapandet i samhället. Forskning av nobelpristagaren William Nordhaus visar dessutom att värdet som skapas via den tekniska utvecklingen inte primärt tillfaller entreprenörerna, utan istället samhället i stort. Nordhaus kommer fram till att endast 4 procent av vinsterna tillfaller företagen som utvecklat tekniken och resten, det vill säga 96 procent, tillfaller samhället i stort genom ökad konsumentnytta.⁴³

Vidare har entreprenörskap stor betydelse för jobbskapandet. Nya växande företag som anställer flera skapar förutsättningar för sysselsättningen att öka, vilket leder till ökad produktion och ökat välstånd. Data från SCBs registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) visar att små och medelstora företag⁴⁴ svarat för över 80 procent av den totala sysselsättningstillväxten sedan 1993, se figur 9. Uttryckt lite annorlunda innebär det att dessa företag, netto, svarat för drygt fyra av fem nya jobb under de senaste 25 åren.

38 Se bland annat SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet" Betänkande av Entreprenörskapsutredningen s.24, Stockholm 2016, och Henrekson, M, Sanandaji, T, (2015) "Owner-Level Taxes and Business Activity" IFN Working Paper No 1086, 2015.

39 "Skattemiljön är sannolikt det viktigaste ramvillkor som omgärdar entreprenörskap"- SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, s105, Stockholm 2016.

40 Se SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, s 44 Stockholm 2016. I utredningen finns hänvisningar till ett flertal OECD-rapporter och andra artiklar.

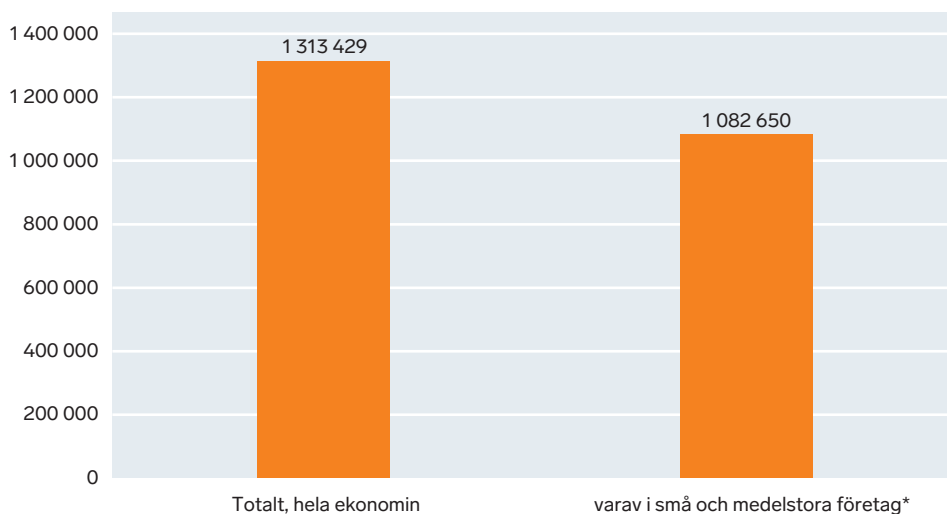
41 SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, s 44 Stockholm 2016.

42 Tobias Wikström, "Höjda kapitalskatter stoppar investeringar" Dagens Industri 3/3-21 (hämtad 8/3-2021).

43 Nordhaus, W., (2005) "Schumpeterian Profits and the Alchemist Fallacy Revised" Working Papers 6, Yale University, Department of Economics.

44 Små och medelstora företag definieras här som privat ägda företag med upp till 199 sysselsatta.

Sysselsättningsökning 1993-2019

Figur 9. Sysselsättningsökning mellan 1993-2019 för hela ekonomin och i små och medelstora företag.
* Avser antal sysselsatta i privat ägda företag med maximalt 199 sysselsatta.

Källa: SCB RAMS.

Inom forskningslitteraturen finns det dessutom signifikanta, robusta resultat som visar på hur stor betydelse företag har för sysselsättningen.⁴⁵ De nystartade företagens betydelse för sysselsättningen har varit stor och ökande i alla fall sedan 1990-talet och nästan hela nettoökningen av den privata sysselsättningen under 2000-talets första årtionde beräknas komma från mindre och medelstora företag inom tjänstesektorerna.⁴⁶ Vidare visar ny forskning att fåmansföretag är viktiga och genererar allt fler jobb. Antalet fåmansföretag och antalet anställda har ökat snabbt och stadigt under de två senaste decennierna, vilket är i linje med vad som presenterats tidigare i denna rapport.⁴⁷ Med andra ord finns det stort stöd för att små och medelstora företag, inklusive fåmansföretagen, utgör en central roll i jobbskapandet i Sverige.

Givet den betydelse som entreprenörer har för vårt samhälle i form av exempelvis ökad innovation, produktivitet och sysselsättning är det viktigt att villkoren för entreprenörskap är goda och att företagsklimatet är gynnsamt. Där har politiken och offentliga aktörer en viktig roll då de har möjlighet att skapa långsiktiga incitament och goda förutsättningar. Vikten av ett bra företagsklimat och betydelsen av entreprenörskap för Sveriges konkurrenskraft lyfts ofta av politiker och regeringar,

45 SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutdelningen, s 53, Stockholm 2016.

46 Ibid. Denna bild bekräftas också av Tillväxtanalys (2020) "Att analysera entreprenörskap – ett metodutvecklingsprojekt" PM 2020:07 och "Var skapas jobben? En ESO rapport om dynamiken i svenskt näringsliv 1990 till 2009", (2013), Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2013:3.

47 Jacob. M., (2020), "Did the Changes in 3:12 Rules Foster Entrepreneurship? – Empirical Evidence and Discussion of Alternatives Report to the Committee on Equality.

oavsett partifärg.⁴⁸ Det är sannolikt en anledning till att anslagen till forskning och utveckling har ökat under de senaste decennierna. Idag utgör satsningar på forskning och utveckling 3,6 procent eller nära 40 miljarder kr, jämfört med exempelvis år 1998 då andelen var drygt 2 procent.⁴⁹ Därtill finns andra statliga initiativ för att stödja innovation och entreprenörskap och för att förbättra företagsklimatet. Exempelvis finns innovationsrådet⁵⁰ som leds av statsministern och det presenteras återkommande olika statliga satsningar⁵¹ som syftar till att stärka entreprenörskapet. Med andra ord synes det ha stor betydelse för politiker att man anses stå för en företagsvänlig politik.

Forskningslitteraturen pekar på att skattemiljön har stor betydelse för nystartade och snabbväxande företag.⁵² Ur ett tillväxtperspektiv blir skattesystemet därmed centralt för att skapa goda förutsättningar för dessa företag. En viktig del i detta är att ha konkurrenskraftiga ägarskatter.⁵³ Skatter på utdelningar har stor påverkan på affärsverksamheten, särskilt då man tar hänsyn till entreprenörens val mellan att starta företag och en vanlig anställning. Entreprenörers alternativkostnad är generellt sett högre och riskpremien för att driva företag blir därmed central.⁵⁴ Därför är det av stor vikt att Sverige har konkurrenskraftiga ägarskatter för att skapa goda incitament för företagare och entreprenörer. Motsatsvis skulle höjda skatter och åtstramningar i entreprenörsskatten troligen slå hårt mot Sveriges ekonomi och utgöra stora kostnader i form av färre arbetstillfällen och lägre tillväxt. Därför är det viktigt att de politiker som ofta påtalar betydelsen av goda villkor för entreprenörskap och företagande även skapar förbättrade villkor och inte driver på för skattehöjningar.

---

48 Se exempelvis: Regeringen "Statsminister Stefan Löfven: Unga företagare är Sveriges framtid" <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/05/statsminister-stefan-lofven-unga-foretagare-ar-sveriges-framtid/> och Fredrik Reinfeldt "Alla spirande entreprenörer ska våga ta första steget NyTeknik 2/4-14 (hämtad 2021-03-10).

49 SCB, "Ökade FoU-anslag till allmän vetenskaplig utveckling", <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/forskning/statliga-anslag-till-forskning-och-utveckling/pong/statistiknyhet/statliga-anslag-till-forskning-och-utveckling-2020/> (hämtad 2021-03-10).

50 Regeringen "Nationella innovationsrådets arbetssätt och ledamöter" <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/nationella-innovationsradet/nationella-innovationsradets-arbetsatt-och-ledamoter/> (hämtad 2021-03-10).

51 Se bland annat, Regeringen, "Fortsatt stöd till entreprenörskap inom skolväsendet och högre utbildning" <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/fortsatt-stod-till-entreprenorskap-inom-skolvasendet-och-hogre-utbildning/> och Regeringen, "Regeringen vill stärka ungas företagande" <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/05/regeringen-vill-starka-ungas-foretagande/> (hämtad 2021-03-10).

52 SOU 2016:72 "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet", Betänkande av Entreprenörskapsutdelningen s.127 Stockholm 2016

53 Henrekson, M., Sanandaji, T, "Ägarbeskattningen och företagandet" Stockholm: SNS Förlag.

54 Henrekson, M, Sanandaji, T, (2015) "Owner-Level Taxes and Business Activity" IFN Working Paper No 1086, 2015.

Entreprenörsskattens utveckling under de senaste decennierna

Utgångspunkten har sedan länge varit att entreprenörsskatten ska vara begränsande. Lagstiftaren har framhåvt att skattesystemet i för hög grad tillåter entreprenörer att ta ut arbetsinkomster som lägre beskattade kapitalinkomster i form av utdelning eller kapitalvinster. Detta har ansetts vara negativt. Redan år 1976 utreddes hur fåmansföretagen använde befintliga skatteregler för att minimera sin skattebörda.⁵⁵ Detta mynnade ut i regler som motverkade spänningarna mellan beskattningen av tjänste- och kapitalinkomster genom att kraftigt begränsa utrymmet för att få avkastning från företagande beskattat som kapitalinkomst. Sedan 1970-talet har lagstiftningen som rör beskattning av fåmansföretag varit föremål för kritik för att vara komplicerad och för strikt. Flertalet utredningar har tillsatts under de senaste decennierna i syfte att förbättra regelverket men oftast har förbättringarna varit marginella. Entreprenörsskatten, eller 3:12-reglerna, infördes i samband med den breda skattereformen 1991 och reglerna fick ganska snart utstå kritik. Entreprenörer, företagen samt andra intressenter ansåg att regelverket var företagshämmande⁵⁶ och man ansåg att det krävdes förändringar för att förbättra villkoren för företagande.⁵⁷

Mot bakgrund av denna kritik infördes år 1996 bland annat de så kallade lätttnadsreglerna som innebar att en utdelning, inom ett så kallat lätttnadsutrymme, kunde undantas från beskattning hos aktieägarna i onoterade företag.⁵⁸ Motivet var att underlätta för små och medelstora företag att attrahera riskkapital. Regeringen ansåg alltså det vara legitimt med särskilda skattelättnader för onoterade företag då avsaknad av sådana kunde utgöra ett hinder mot dessa företags riskkapitalförsörjning.⁵⁹ Enligt beräkningar innebar lätttnadsreglerna att statens skatteintäkter blev motsvarande cirka 2,6 miljarder kr lägre per år⁶⁰, men dessa skattelättnader ansågs alltså som befogade för att stimulera företagande och entreprenörskap. Detta är viktigt att ha med sig vid diskussioner om dagens kritik mot entreprenörsskattens utformning.

55 SOU 1975:54 "Fåmansbolag: delbetänkande" Stockholm, Finansdepartementet.

56 Se bland annat Carl Rosenblad, "Fåmansbolagen sätts i strykclass", Dagens industri 10/2-93, Hans Peter Larsson, "Straffa inte fåmansbolag som satsar på kompetens" Dagens industri 6/6-94 och Jan Fredell "Statens kaka stor och dyr för småföretagen" Svenska Dagbladet 5/7-96 (hämtade 2021-03-01).

57 Se bland annat Erik Åsbrink, "Slopa dubbelbeskattningen på utdelningar, Svenska Dagbladet, 28/8-95" och Anna Kuylenstierna "Slopad dubbelbeskattning ett slag i luften för småbolagsägare" Svenska Dagbladet 11/6-96 (hämtade 2021-03-01).

58 Prop. 1996/97:45 "Lättnad i ägarbeskattning i små- och medelstora företag", s.257. Stockholm, Finansdepartementet.

59 Ibid.

60 Edin, P-O., Hansson, I., Lodin, S-O., (2005) "Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet" s.77, Stockholm, Finansdepartementet. Sannolikt är siffran 2,6 miljarder kr dock en underskattning. I utredningen finns uppgifter som indikerar att siffran kan ligga mellan 2,5 och 5 miljarder kr.

Det stora skiftet i debatten till förmån för en mer entreprenörsvänlig retorik skedde dock några år senare i början på 2000-talet. Under våren 2004 tillsättes en expertutredning bestående av Per-Olof Edin, Ingemar Hansson och Sven-Olof Lodin för att göra en översyn av entreprenörsskattereglerna. Resonemangen som förs i rapporten som ligger till grund för förslaget bygger till stor del på att villkoren för företagande bör blir mer gynnsamma. Ett av huvuduppgifterna var att ”förbättra regelverkets effekter på risktagandet i näringslivet” och författarna uttrycker att ”det är också önskvärt att reglerna blir enklare”. Därtill lägger rapporten stor vikt vid att systemet ska uppfattas som legitimt. Man uttrycker att ”det är önskvärt att beskattningen av faktiska utfall i så stor utsträckning som möjligt uppfattas som legitimt av företagen” och att ”man skall undvika en alltför hög beskattning av ägare till företag med mycket hög avkastning”. Därför är en allmän slutsats i rapporten att det finns flera skäl till skattelättnader.⁶¹

Rapporten som publicerades av Edin, Hansson och Lodin, ibland kallade ”De tre vise männen”, strax efter trettondagen 2005 låg till grund för den omfattande reform som trädde ikraft från och med 1 januari 2006. Syftet att företagets villkor skulle förbättras präglade även reformen, vilket framgår av resonemangen som fördes i regeringens proposition:

”Reformeringen av beskattningsreglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag syftar bl.a. till att förbättra regelverkets effekter på risktagande i näringslivet. Samtidigt skall reglernas preventiva funktion bibehållas, dvs. att reglerna skall motverka skattemässig inkomstomvandling. Det är också viktigt att de särskilda beskattningsreglerna så långt som möjligt är neutrala och att ersättning för utfört arbete och investerat kapital beskattas på samma sätt oavsett om arbetet och investeringarna sker i det egna företaget eller på den öppna marknaden. Vidare måste reglerna bli enklare.”⁶²

I breda drag kan reformeringen beskrivas som framgångsrik, och utvecklingen efter reformen kommer redogöras för mer detaljerat i kommande kapitel. Reformerna innebar sammantaget både skattelättnader och förenklingar av regelverket. Skatten på utdelningar sänktes, löneunderlagsregeln blev mer förmånlig och skattesatsen på kapitalvinster inom gränsbeloppet sänktes från 30 procent till dagens nivå på 20 procent. Dessutom höjdes utrymmet för (lägre) kapitalbeskattad utdelning och kapitalvinst inom ramen för huvudregeln och den så kallade förenklingsregeln⁶³ infördes. Reformerna innehöll dock också vissa skattes kärpningar såsom slopandet av lättnadsreglerna. Syftet med dessa regler var, som bekant att stimulera småföretagande varför lagstiftaren ansett det vara legitimt att undanta viss avkastning från beskattning av onoterade innehav. Utredarna ställde sig dock något kritiska till huruvida lättnadsreglerna uppnått sitt syfte då dess effekter var något oklara. Vidare var nyttjandegraden av lättnadsreglerna inte särskilt hög.⁶⁴ Istället ansåg

61 Edin, P-O., Hansson, I., Lodin, S-O., (2005) ”Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet” s.6, Stockholm, Finansdepartementet.

62 Prop.2005/06:40 ” s 38 ”Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag”, Stockholm, Finansdepartementet.

63 Prop.2005/06:40 ” s 53 ”Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag”, Stockholm, Finansdepartementet.

64 SOU 2002:52, Del 2, Bilaga 2, Figur 1, ”Beskattning av småföretag”, Stockholm, Finansdepartementet.

utredarna att ett slopande av lättnadsreglerna i kombination med de tillkommande skattelättnaderna skulle förenkla skattereglerna ytterligare och innebära ännu mer gynnsamma regler för fåmansföretagarna.

Efter år 2005 var den generella utgångspunkten att förändringar i 3:12-regelverket fortsatt skulle ske i främjande riktning för att underlätta villkoren för företagande och entreprenörskap. Betoningen på balansen mellan å ena sidan olika typer av begränsande inslag såsom snävt tilltagna gränsbelopp och å andra sidan att stimulera risktagande fanns såklart kvar, men bedömningen från lagstiftarens sida var att skatteplaneringsmöjligheterna var hanterbara. Självklart gjordes avvägningar gentemot skatteplaneringsmöjligheterna men under utformandet av reformerna uttryckte regeringen att ”Med tanke på att det är förenat med vissa kostnader att bilda ett bolag bedömer regeringen att negativa återverkningar i form av ökade skatteplaneringsmöjligheter är begränsade”⁶⁵. Även efter regeringsskiftet 2006 infördes ytterligare förändringar i förbättrande riktning i reglerna under flera år.

Under 2013 började dock retoriken svänga till förmån för ett mer restriktivt tonläge och inom ramen för statsbudgeten 2014 införde regeringen vissa förändringar av entreprenörsskatten. Även om löneunderlagsregeln ändrades så att delägare kunde tillgodoräkna sig en högre lönesumma inom gränsbeloppet stramades entreprenörsskattereglerna åt genom att ett andelskrav på minst fyra procents ägande för att få använda löneunderlagsregeln infördes.⁶⁶ Syftet var att begränsa kapitalinkomstutrymmet då lagstiftaren nu ansåg att regelsystemet hade blivit för gynnsamt för vissa grupper. Som grund för detta menade regeringen att löneunderlagsregeln medförde en ”överkompensation” för stora fåmansföretag med många delägare och många anställda genom att regeln gjorde det ”lönsamt att göra anställda till delägare och omvandla deras tjänsteinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster”.⁶⁷ Därför ansåg man att det finns ett behov av att begränsa möjligheten för vissa att använda sig av löneunderlag. Dock inkom stark kritik mot regeringen från bland annat FAR och Advokatsamfundet som tagit fram statistik som ger en annan bild. Denna statistik visar att andelen advokater och revisorer har minskat sedan reformeringen 2006.⁶⁸ Lönernas betydelse för att bestämma hur stor del av ägarnas avkastning som beskattas i inkomstslaget kapital har ökat över de senaste decennierna och i och med reformen 2006 skedde, som bekant, en ändring av löneunderlagsregeln vilket gjorde den än mer förmånlig. Ett av syftena var att göra det mer lönsamt för 3:12-företagen att anställa fler, vilket i de flesta sammanhang brukar anses lovvärt. Mot bakgrund av detta blir problematiseringen av att regelverket skulle blivit för generöst för fåmansföretag med många anställda nästintill underlig.

65 Prop.2005/06:40 ” s 55 ”Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag”, Stockholm, Finansdepartementet.

66 Prop. 2013/14:1 ”Förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor”, s.257. Stockholm, Finansdepartementet.

67 Ibid s.260.

68 Se SOU 2016:72 ”Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet”, Betänkande av Entreprenörskapsutredningen, 118, Stockholm 2016.

Efter 2014 års regeländringar tillsattes dessutom en utredning med det specifika uppdraget att se över enskilda delar i entreprenörsskattebestämmelserna som rör ägarskiften.⁶⁹ Under 2015 gavs utredningen ett tilläggsdirektiv⁷⁰ vilket innebar att den nytillträdde regeringen nu efterfrågade en översyn av hela 3:12-regelverket. Detta mynnade ut i SOU 2016:75 som presenterades under hösten 2016. Förslagen i utredningen innebar skärpningar och skattehöjningar för fåmansföretagen med 4,8 miljarder kr⁷¹ och det fanns många kritiska röster mot förslagen. Sammanlagt inkom 113 remissvar till utredningens slutbetänkande varav 77 genomgående var kritiska mot betänkandets förslag. Från företagarkåren ansåg man att utredningen saknade företagarperspektiv och förståelse för de risker som följer av att starta och driva företag.⁷² Regeringen presenterade därefter en lagrådsremiss där man delvis tog åt sig av kritiken. Dock valde man i vissa fall att skärpa reglerna ytterligare jämfört med utredningsförslaget. Regeringens förslag innebar enligt lagrådsremissen att:

”(B)eräkningen av det lönebaserade utrymmet ändras, kapitalandelskravet utformas som ett tak för det lönebaserade utrymmet, uppräkningsdelen av sparutdelningsutrymme begränsas, ett gemensamt takbelopp för utdelning och kapitalvinst införs, skattesatsen för utdelning och kapitalvinst inom gränobeloppet höjs från 20 till 25 procent samt ägarskiften mellan närstående underlättas.”⁷³

En majoritet av remissinstanserna var även efter regeringens nya förslag starkt kritiska mot förslagen till ändrade entreprenörsskattebestämmelser. Fortfarande saknades företagarperspektivet och förståelse för risktagandet som är förenat med att starta och driva företag.⁷⁴ Det gick så pass långt att oppositionen riktade hot om misstroendevotum varför regeringen i augusti 2017 drog tillbaka förslaget.⁷⁵

Det är eftersträvansvärt att förbättra villkoren för företagande och entreprenörer men idag råder politisk oenighet rörande hur entreprenörsskatten ska utformas och vad för syfte den ska ha. Perspektivet att entreprenörsskatten ska stimulera företagande, såsom inför reformen 2006, förefaller inom politiken vara mer splittrat idag. Dock har det återkommande under mandatperioden uttryckts från politiskt håll att höjningar av 3:12-skatten inte kommer accepteras, istället ska regelverket förenklas.⁷⁶ Även om det inte saknas röster i debatten för att entreprenörsskatten

69 Se, Utredningen om översyn av 3:12-reglerna (Fi 2014:06), Stockholm, Finansdepartementet.

70 Se, Tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av beskattningen vid ägarskiften i fåmansföretag (Dir. 2015:2), Stockholm, Finansdepartementet.

71 SOU 2016:75 "Översyn av skattebestämmelserna för delägare i fåmansföretag", betänkande av Utdelningen om Översyn av 3:12-reglerna, Stockholm, 2016 s428.

72 Svenskt Näringsliv "Remisskritik mot 3:12-förslag" *Fokus på skatterna*, (publ. 2021-02-23), <http://blogg.svensktnaringsliv.se/fokus-pa-skatterna/remisskritik-mot-312-forslaget/> (hämtad 2021-03-01).

73 Utkast till lagrådsremiss "Förändrade skattebestämmelser för delägare i fåmansföretag", Fi 2016/03965/S1, Stockholm, 2016.

74 Svenskt Näringsliv "Stark remisskritik även mot omarbetat 3:12-förslag" *Fokus på skatterna*, (publ. 2017-05-05), <http://blogg.svensktnaringsliv.se/fokus-pa-skatterna/stark-remisskritik-aven-mot-omarbetat-312-forslag/> (hämtad 2021-03-01).

75 TT, "Andersson: Alliansens hot bakom skattehöjningen", Svenska Dagbladet (hämtades 2021-03-01).

76 Se bland annat Fredrik Björkman, "Kalla handen från C och L Ska inte pungslå några företag på skatt" 4/10-19 och Sofia Polhammer "Snårig väg för Andersson höja kapitalsskatter" 24/2-21 Nyhetsbyrån Direkt (hämtad 2021-03-08).

bör stimulera företagande har upprepad kritik framkommit om att reglerna nu skulle ha blivit för förmånliga och att de bör stramas åt.⁷⁷

Ett av de senaste inläggen i debatten om entreprenörsskatten återfinns i en ESO-rapport där en ny bred skattereform föreslås. I kapitel 8 under punkten 10 diskuteras dagens entreprenörsskatteregelverk.

”I debatten om fåmansbolagen har dagens system ibland försvarats med att det gynnar entreprenörer och att det därför vore fel att försämma villkoren för dessa. Det är ett märkligt argument. Visst ska duktiga entreprenörer belönas [...] Men det är inte samma sak som att skattesystemet ska gynna en viss specifik bolagsform, oavsett hur bolaget går eller vad det sysslar med. Stafettläkare eller revisorer och advokater i egna bolag är inte några problembarn i svensk ekonomi. Men många av dem går knappast heller att definiera som entreprenörer bara för att de sätter sig på bolag.”⁷⁸

Synen att 3:12-företag skulle bestå av yrkesgrupper som ”sätter sig på bolag” präglar rapporten i denna del och sedermera även förslagen på reformer. I rapporten föreslås bland annat sänkt generell kapitalskatt från 30 till 25 procent, sänkt marginalskatt på arbete samt höjd skatt på gränsbeloppet från 20 till 25 procent. Skattehöjningen på den del av fåmansföretagares kapitalinkomster som ryms inom gränsbeloppet innebär en höjning av skattekostnaden med 25 procent. Motivet enligt ESO-rapporten skulle vara att öka likformigheten i skattesystemet. Denna likformighetssträvan har således givits stor betydelse medan mindre vikt givits åt att dessa förslag innebär en ytterligare försämring av regelverkets konkurrenskraft. Sverige har redan idag relativt andra länder betydligt högre kapitalskatter. Därtill skulle incitamenten för risktagande försämmas. ESO-rapportens förslag är dock inte något som regeringen synes har tagit fasta på, men förslagen och argumentationen är ett exempel på en av de sidor som tagit plats i dagens debatt om entreprenörsskatten.

77 Se, Johan Carlström ”Andersson: Kapital måste beskattas mer” Svenska Dagbladet 13/2-21 (hämtad 2021-03-08).

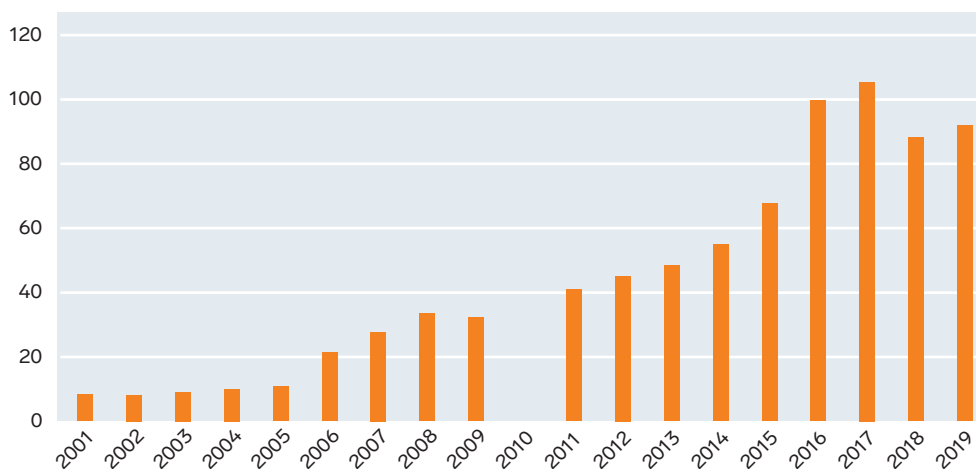
78 Eklund, K., (2020) ”Vårt framtida skattesystem – en ESO-rapport med förslag på en genomgripande skattereform” Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2020:7.

Den empiriska utvecklingen sedan reformeringen av entreprenörsskatten

De omfattande reformerna som presenterades under 2005 och som trädde i kraft 2006 har varit positiva, inte bara för 3:12-företagen och det svenska näringslivet utan även för samhället i stort. För att empiriskt undersöka utvecklingen har statistik hämtats från SCB:s FRIDA-databas för bland annat tidsserier för utdelningar, tjänsteinkomster och kapitalvinster. Data kommer från deklaraionsuppgifter och den senast tillgängliga statistiken är från beskattningsåret 2019. Givet att reformerna syftade till att förbättra incitamenten för entreprenörskap och företagande kan reformerna i stort beskrivas som framgångsrika.

Inledningsvis visar statistiken att utdelningarna från 3:12-företagen har ökat stadigt sedan reformens genomförande. Från och med början av millenniumskiftet till och med 2005 förefaller utdelningarna ligga på en konstant nivå runt 10 miljarder kr. Efter reformens införande 2006 mer än fördubblades utdelningarna jämfört med året innan och de har sedan dess ökat markant, utvecklingen illustreras nedan i figur 10. Som högst var utdelningarna 2017 då de motsvarande 105 miljarder kr, vilket är 10 gånger så mycket som före reformen. Under 2018 minskade utdelningarna för att öka igen under 2019 till sammanlagt 92 miljarder kr. En anledning till de höga utfallen som inträffade 2016 och 2017 kan vara regeringens aviserande om försämringar av entreprenörsskatten, vilket sannolikt kan ha lett till att företagare beslutade om större utdelningar mot bakgrund av risken för att försämrade regler skulle träda i kraft. Det ska dock poängteras att reformeringen av entreprenörsskatten såklart inte är den enda orsaken till de ökade utdelningarna under perioden. Exempelvis kan konjunkturutvecklingen, påverkan från andra regelverk och beteendeförändringar vara andra faktorer som påverkar.

Utdelningar till delägare av 3:12 företag

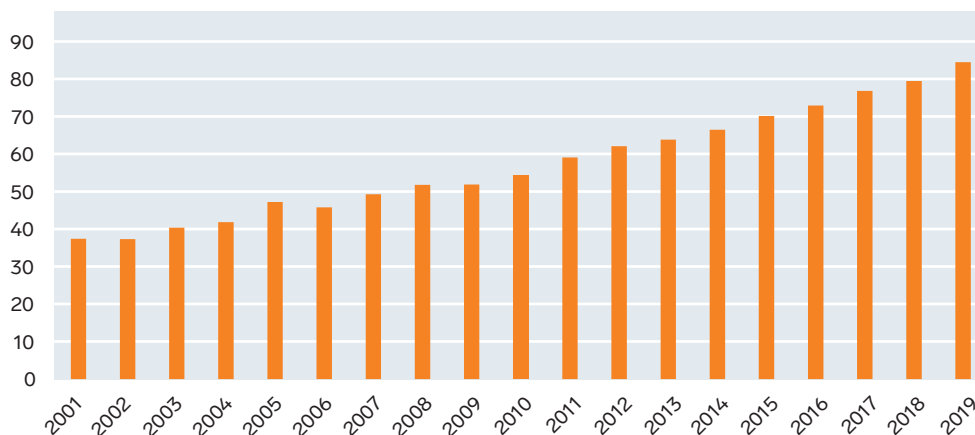

Figur 10. Utdelningar till delägare av kvalificerade andelar i 3:12-företag i miljarder kr. Uppgifter för 2010 har utelämnats på grund av bristande datakvalitet det året.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

Vidare har lönerna för delägare i 3:12-företagen ökat i jämn takt sedan millenniumskiftet, särskilt efter 2005 vilket figur 11 illustrerar. I nominella termer har lönesumman fördubblats sedan början på 2000-talet. För 2019 var lönesumman för delägare i 3:12-företag drygt 84 miljarder kr, vilket motsvarar nära 5 procent av den totala lönesumman i samhället (drygt 1 900 miljarder kr). Vidare visar data att lönesumman för 3:12-delägarna till stor del utvecklats i åtminstone samma takt som lönesumman för hela ekonomin, vilket illustreras i figur 12 nedan.

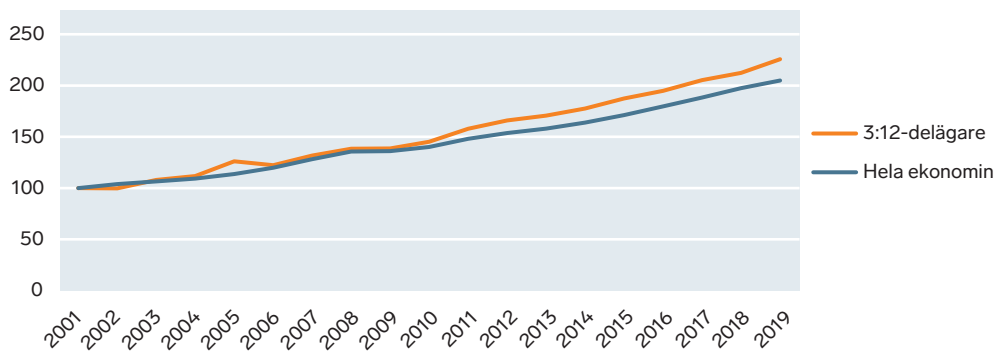
Löneinkomster för delägare av 3:12 företag

Figur 11. Löneinkomster för delägare av 3:12-företag i miljarder kr.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

Lönesummeutveckling (2001 index=100)

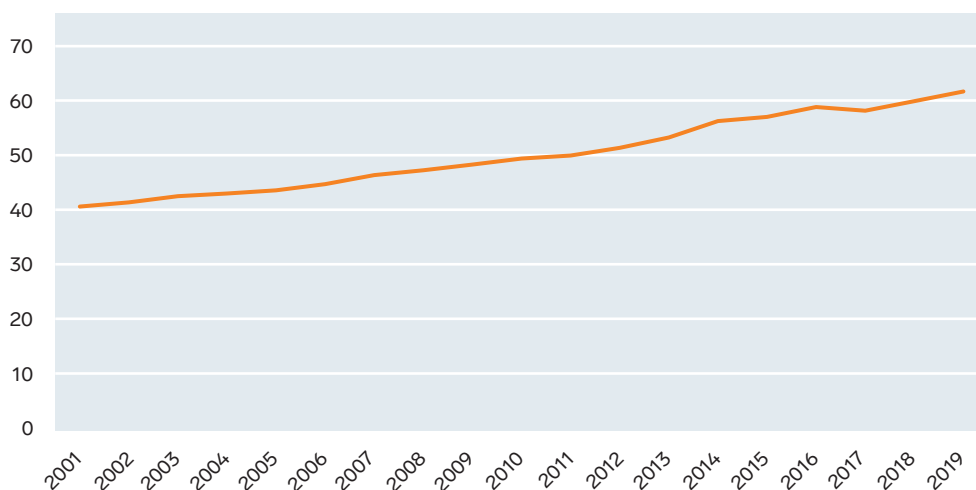

Figur 12. Lönesummeutvecklingen för 3:12-delägare respektive för hela ekonomin.

Källa: SCBs FRIDA-databas och egna beräkningar.

För att undersöka hur kapitalstyrkan i 3:12-företagen har utvecklats har även soliditeten – eget kapital i relation till tillgångarna – beräknats på årsbasis för den givna tidsperioden. Vissa kritiker har hävdats att reformeringen av entreprenörsskatten 2006 har lett till drastiskt lägre totala tillgångar och mindre eget kapital ibland 3:12-företagen.⁷⁹ Trendmässigt visar dock statistiken att soliditeten har förstärkts sedan början av 2000-talet, se figur 13,⁸⁰ vilket gör det svårt att finna stöd för kritiken.⁸¹

Soliditet

Figur 13. Mediansoliditeten för 3:12-företag.

Källa: SCBs FRIDA-databas och egna beräkningar.

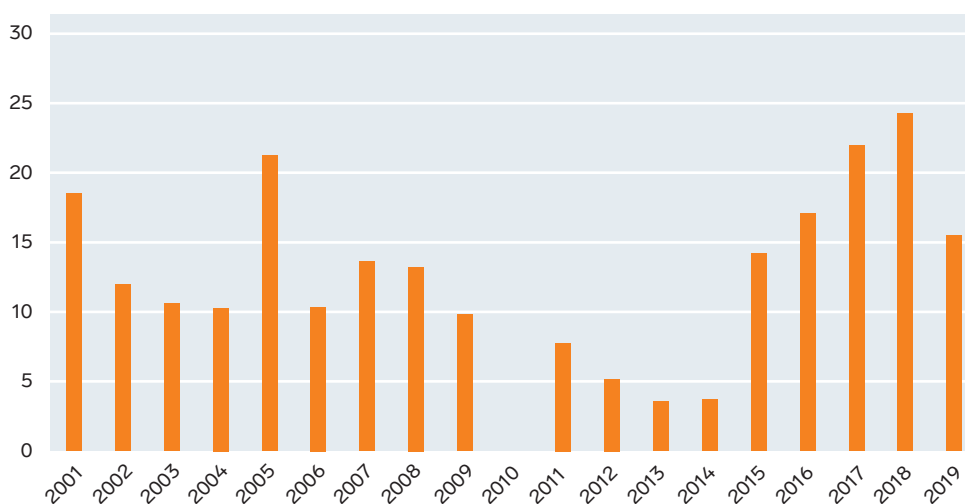
79 Se exempelvis Alstadsæter, A, Jacob, M., (2012) "Income Shifting in Sweden: An empirical evaluation of the 3:12", Report to the Expert Group on Public Economics 2012:4.

80 Det statistiska underlaget är baserat på legala enheter. För att få en fullständig bild av hur företagens kapitalstyrka har utvecklats över tid behöver eventuella effekter som kan tillskrivas en ökning av det koncerninterna ägandet elimineras. Den absoluta majoriteten av 3:12-företagen ingår dock inte i en koncern.

81 Även Peter Ericsson och Johan Fall har ifrågasatt att tillgångarna och eget kapital i nystartade 3:12-företag skulle ha minskat drastiskt efter reformerna 2006. Se "3:12-reglerna i allsidig(are) belysning. Replik till Alstadsæter och Jacob" i Ekonomisk Debatt nr 1 2013 årgång 41.

Förutom utdelningar och löneinkomster genererar även kapitalvinster från delägare av 3:12-företag skatteintäkter. Till sin natur är kapitalvinster volatila, vilket gör det svårt att avgöra trender och effekter av olika förslag. Detta eftersom kapitalvinsterna sammantaget består av både vinster och förluster samt att värdena ofta ackumuleras över tid och tidpunkten för när realisering sker påverkas av många faktorer. Utöver grundläggande företags- och investeraraspekter har regeländringar i skattesystemet betydelse. Exempelvis innebar reformeringen av entreprenörsskatten en skärpning av kapitalvinstbeskattningen som aviserades i god tid vilket sannolikt medförde ett antal försäljningar under 2005, vilket antyds i figur 14 nedan. Av dessa anledningar kan det vara svårt att avgöra någon långsiktig trend för kapitalvinsterna och därför är det svårt att dra några större slutsatser om reformernas effekter på kapitalvinsterna.

Kapitalvinst till delägare av 3:12 företag

Figur 14. Kapitalvinster till delägare av kvalificerade andelar i 3:12-företag i miljarder kr. Uppgifter för 2010 har utelämnats pga. bristande datakvalitet det året.

Källa: SCBs FRIDA-databas.

Kapitalskatteintäkterna från delägare av 3:12-företag har också undersökts. För att ge en rättvisande bild över skatteintäkterna från denna skattebas grundar sig beräkningarna på en kalkyl baserad på 20 procents skattesats för perioden från 2006 och framåt. Eftersom tjänstebeskattningen på den del av utdelningen som överstiger gränobeloppet blir så pass hög är det i realiteten ovanligt att utdelningarna motsvarar så stora belopp att gränobeloppen överskrids.⁸² Skatten blir därmed för hög för att det ska bli motiverat för delägarna att ta ut så pass hög utdelning. För perioden innan såg systemet något annorlunda ut. Exempelvis var skattesatsen 30 procent och regelverket erbjöd enkelbeskattning, det vill säga skattefrihet

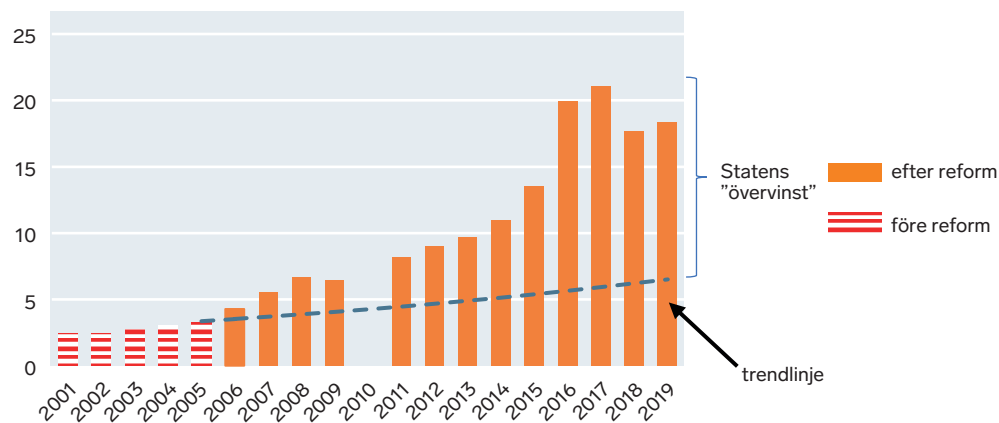
82 SOU 2016:75 "Översyn av skattereglerna för delägare i fåmansföretag", betänkande av Utdelningen om Översyn av 3:12-reglerna, Stockholm, 2016, Tabell 6.11, s.127

i ägarledet. För att undvika att överskatta statens skatteintäkter har det därför gjorts en liknande överslagskalkyl för perioden före skattereformen, se figur 15.

Enligt kalkylen har skatteintäkterna på utdelningsinkomster sannolikt haft en god utveckling efter 2005. En jämförelse kan göras mellan å ena sidan skatteintäkterna före och efter reformen baserad från den verkliga skattebasen från 2006 och framåt och å andra sidan den trendlinje som följer de beräknade skatteintäkterna enligt trenden under perioden fram till 2006 års reform. Skillnaden kan sägas representera en slags ”övervinst” för statskassan som ett resultat av reformen. Beräknat på detta sätt motsvarar de ackumulerade övervinsterna till statskassan efter 2005 till och med 2019 cirka 89 miljarder kr.

Skatteintäkter från utdelningar på kvalificerade aktier

Figur 15. Skatteintäkter från utdelningar på kvalificerade aktier i 3:12-företag före och efter reformen 2006, i miljarder kr. Uppgifter för 2010 har utelämnats på grund av bristande datakvalitet det året.

Källa: SCBs FRIDA-databas och egna beräkningar.

Avslutningsvis visar statistiken från SCB att utvecklingen efter reformen i det stora hela varit positiv. Skattebaserna som entreprenörsskatten omfattar har haft en stark utveckling sedan reformen 2006 och skatteintäkterna från 3:12-företagen har flerfaldigats. Därtill synes kapitalstyrkan i 3:12-företagen ha förbättrats då soliditeten ökat stabilt sedan början av 2000-talet. Ett syfte har varit att stimulera nyföretagande och risktagande. Nya reformer av entreprenörsskatten bör fortsätta i enlighet med samma syfte för att ytterligare förbättra villkoren för entreprenörskap och företagande.

Reformförslag för en förbättrad entreprenörsskatt

Eftersom entreprenörsskatten är komplex borde det, åtminstone i teorin, finnas stora möjligheter till regelförenklingar. I realiteten är det dock inte riktigt så enkelt då omfattande reformer kan få oväntade och oönskade konsekvenser. Med det sagt finns det trots allt vissa delar i regelverket som kan förbättras.

Inom ramen för Januariöverenskommelsen kom regeringen, Centerpartiet och Liberalerna överens om att tillsätta en utredning med syfte att föreslå förändringar för att förenkla och förbättra entreprenörsskatten. En sådan utredning har ännu inte tillsatts. Partierna bakom överenskommelsen tycks stå långt ifrån varandra och tolka betydelsen olika. Någon utredning har ännu inte påbörjats. Oavsett om och hur processen fortskrider ämnar denna rapport bidra med inspel på förslag som behöver utredas närmare för en förenklad och förbättrad entreprenörsskatt. Givet diskussionen ovan vore följande välkommet.

Inledningsvis bör lagstiftaren överväga att se över vissa åtgärder som skulle främja 3:12-företagare och deras anställda, men som inte direkt rör entreprenörsskatten. Först och främst bör marginalskatterna på tjänsteinkomster sänkas, vilket skulle minska spänningen mot kapitalbeskattning. Sverige har idag internationellt sett väldigt höga marginalskatter på arbete och en sänkning av denna skulle förbättra situationen för de anställda men också för delägarna då den högsta skattebördan skulle minska.

Därutöver bör kapitalskatten på kapitalvinster och utdelningar sänkas. Dessa skatter är också höga internationellt sett varför en sänkning skulle stärka skattesystemets konkurrenskraft. En sänkning av kapitalskatten med 10 procentenheter uppskattas ge 35 000 nya jobb och 3 procent högre tillväxt på sikt, enligt en studie av IFO på uppdrag av Svenskt Näringsliv.⁸³

Därtill är tillgången till styrelsekompetens central för utvecklingen av 3:12-företagen. Därför bör skattereglerna inte förhindra att professionellt styrelsearbete bedrivs i bolagsform. I och med en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) 2017 är det dock i princip inte möjligt. En dom från HFD 2019, som beslutades om i plenum, har ytterligare bekräftat detta. Detta slår särskilt hårt mot utvecklingen av små och medelstora företag där styrelsens sammansättning inte minst är av stor

---

⁸³ Fuest, C., Neumeier, F., Stimmelmayer, M., Stöhlker, D., (2019) "The Economic and Fiscal Consequences of a Capital Income Tax Reduction in Sweden - Study on behalf of Svenskt Näringsliv", Ifo Institut, München.

betydelse för företagens möjlighet att erhålla finansiering. För att inte försvåra för delägare i 3:12-företag att anlita professionell styrelsekompetens bör det vara tillåtet att bedriva sådan verksamhet i bolagsform.⁸⁴

Förutom ovan nämnda förslag listas nedan ett antal förslag som direkt rör entreprenörsskatten som skulle förenkla och i vissa fall förbättra reglerna för ägarledda företag. Dock ska det understrykas att inga av punkterna enskilt, eller sammantaget, skulle väga upp för en försämring av entreprenörsskatten genom exempelvis höjd skattesats.

Höj schablonbeloppet i förenklingsregeln

Idag motsvarar schablonbeloppet 2,75 IBB. För att färre delägare ska behöva använda den krångliga huvudregeln bör schablonbeloppet höjas till exempelvis 4 IBB. För år 2021 skulle det motsvara 267 800 kr.

Inför ett golv i förenklingsregeln

Ett lägsta och substantiellt belopp bör garanteras inom ramen för förenklingsregeln. Detta för att även delägare med mindre ägarandelar ska garanteras ett skäligt gränslösningsbelopp. Eftersom schablonbeloppet i förenklingsregeln ska fördelas ut på samtliga andelar i företaget får delägare med små ägarandelar idag ett ytterst begränsat kapitalbeskattningsutrymme.

Slopa fyraprocentsskravet för att använda löneunderlagsregeln

Denna regel är godtycklig och har fått åtskillig kritik sedan den infördes då ägarandelskravet har ett flertal snedvridande effekter. För det första slår ägarandelskravet hårt mot ägarbreddning. Om ett fåmansföretag med 25 delägare som äger 4 procent vardera skulle vilja expandera genom att anställa fler delägare innebär kravet att samtliga ägare går miste om möjligheten att använda löneunderlagsregeln. Incitamenten för att växa torde i det läget vara närmast obefintlig. För det andra minskar ägarandelskravet incitamenten för företagssammanslagningar. Låt säga att två företag, A och B, har 13 delägare vardera där alla delägare har lika stor ägarandel. Om det finns önskemål/behov av att fusionera A och B skulle samtliga delägare förlora rätten att använda löneunderlagsregeln. Incitamenten för fusion torde, även här, vara begränsade. Ett avslutande exempel som visar hur fyraprocentsskravet minskar incitamenten att anställa och göra anställda till delägare är följande. Antag att ett litet företag med ett fåtal huvudägare önskar att premiera några nyckelpersoner

84 Se Svenskt näringslivs hemställen: (<http://blogg.svensktnaringsliv.se/fokus-pa-skatterna/wp-content/uploads/2018/11/Hemst%C3%A4llan.pdf>) (hämtad 2021-03-02).

bland de anställa genom att erbjuda dem aktier. Att ge ut fem procent i ägarandel till var och en riskerar dock att drastiskt förändra ägarstrukturen i detta bolag och därmed de ursprungliga huvudägarnas inflytande i bolaget, vilket i många fall inte är önskvärt.

Ett mindre bra alternativ, som ändå kan vara ett första tänkbart steg så länge ägarandelsrekvisitet är kvar, är införandet av ett alternativt rekvisit, exempelvis ett kapitalkrav om 100 000 kr. Om ett av dessa rekvisit är uppfyllt ges delägaren möjlighet att tillgodoräkna sig löneunderlag.

Sänk kravet för att få använda löneunderlag från indirekt ägda företag

För att delägarna ska ha rätt att tillgodoräkna sig löneunderlag från bolag som ägs av 3:12-företaget finns idag ett krav på att det indirekt ägda företaget måste vara ett dotterbolag, vilket kräver mer än 50 procent andel av ägandet. Ägarandelskravet behöver sänkas, till exempel till 20 procent. Även vid denna nivå har moderbolaget och dess delägare ett betydande inflytande över företagets beslut och bär en betydande del av företagets risker.

Inför enhetlig kapitalskattesats för andelsägare med kvalificerade andelar

Idag är skattesatsen för utdelningar och kapitalvinster för aktieägare med kvalificerade andelar 20 procent, 2/3 av normalskattesatsen för gränslöppet, men 30 procent över de så kallade takbeloppen. Samma skattesats bör rimligtvis också gälla för utdelningar och kapitalvinster över takbeloppen. Den högre skattesats som gäller över takbeloppen motverkar bland annat större riskfyllda investeringar, inte minst i forskning och utveckling varför den bör vara lika som skattesatsen för gränslöppet. Ett liknande förslag fanns med i SOU 2016:75. Dock ansåg man att skattesatsen skulle vara 25 procent vilket innebär en höjning av skattesatsen för gränslöppet, vilket inte är önskvärt.

Korta karenstiden för trädabolagen från 5 år till 3 år

Karenstiden innebär här att så snart en delägare eller närstående varit kvalificerat verksam under något av de fem senaste beskattningsåren blir entreprenörsskatten gällande. Det finns flera skäl till att korta karenstiden för dessa så kallade trädabolag⁸⁵. Dagens långa karenstid bidrar till att framgångsrika entreprenörer lämnar Sverige alternativt att dessas tillgångar förvaltas passivt i fem år istället för att

⁸⁵ De företag som upphört med sin verksamhet och där ägaren inte längre är aktiv kallas ofta för trädabolag.

investeras i nya projekt under aktiva ägare. En förkortning till tre år skulle bland annat ge ökade förutsättningar för att entreprenörskompetens och kapital från lyckade entreprenörssatsningar blir kvar i Sverige.

Förtydliga utomståenderegeln

Utomståenderegeln infördes för situationer där det inte är rimligt att genom 3:12-reglerna framtvunga en beskattning av utdelningar och kapitalvinster som arbetsinkomst. Av lagtexten framgår att denna regel ska tillämpas om utomstående (sådana aktieägare vars innehav inte omfattas av 3:12-reglerna, vanligen delägare som inte är verksamma i bolaget) i betydande omfattning äger del i företaget och har rätt till utdelning. Detta såvida det inte föreligger särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och de fem föregående beskattningsåren beaktas.

Grundtanken bakom regelns utformning är att det i sådana situationer av utomstående ägande i regel inte uppstår någon ekonomisk vinning om en i bolaget verksam individ avstår från lön för att skapa ökat utrymme för utdelning från bolaget. Detta utifrån att det ökade utdelningsutrymme även tillfaller de utomstående ägarna – ett ekonomiskt bortfall för den enskilde som inte kompenseras av att kapitalinkomst beskattas lägre än en löneinkomst.

Lagtexten ger utrymme för nyanserade bedömningar när det gäller tidsaspekten och särskilda skäl, men regeln har i praxis kommit att tillämpas ytterst restriktivt när det gäller tidsaspekten, vilket bland annat medfört många fall där delägare i strid med syftet med bestämmelserna har 3:12-beskattats för utdelningsinkomster.⁸⁶

Mot denna bakgrund behövs ett förtydligande i lagstiftningen med avseende på tidsaspekten, så att syftet med utomståenderegeln kan säkerställas.

Inskränk närståendekretsen

I syfte att hindra möjligheter till kringgående av skatteregler genom transaktioner inom närståendekrets har det bland annat i 3:12-regelverket införts särskilda bestämmelser. En följd av reglerna är att vissa transaktioner underkänns skatterättsligt enbart av det skälet att ett visst släktförhållande råder mellan parterna. I beskattning av småföretagare (SOU 2002:52) föreslås av legitimitetsskäl att den personkrets som ska anses ingå i närståendekretsen begränsas så att syskon, syskons make och syskons avkomling inte räknas som närstående. En inskränkning av kretsen skulle medföra ett mer legitimt 3:12-regelverk och minskad administrativ börda för de berörda.

⁸⁶ Se artikel av professor Mats Tjernberg, Skattenytt 2018 s.2007 ff

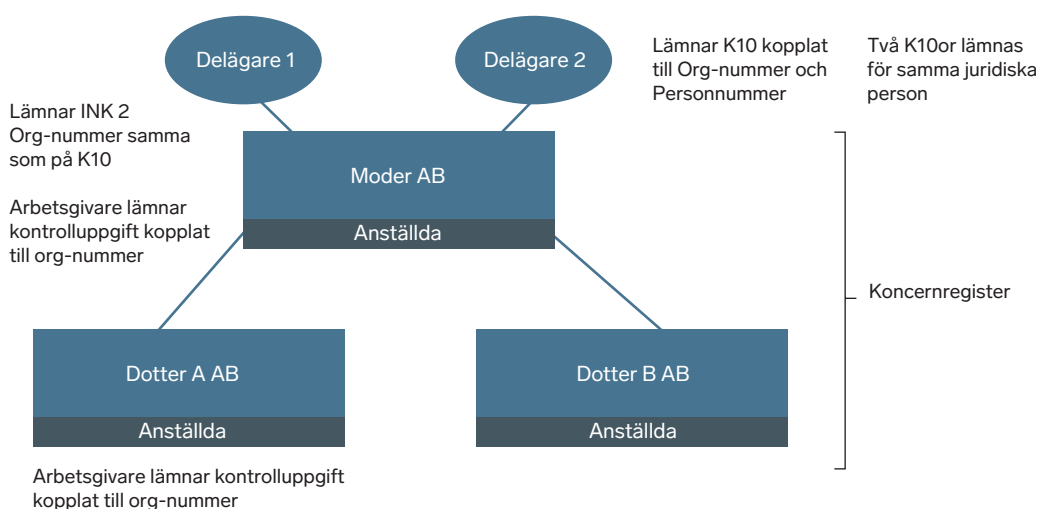
Bilaga

– Metodbeskrivning

Uttag av data från SCB:s FRIDA-databas

FRIDA-databasen innehåller avidentifierade deklara-tionsuppgifter som lämnas av företag aktiva i Sverige. Majoriteten av grundmaterialet inlämnas till Skatteverket som levererar underlagen vidare till SCB. Databasen innehåller utöver deklara-tionsuppgifter data från kompletterande källor som kontrolluppgifter och koncerntillhörighet. Det empiriska materialet i rapporten baseras på uppgifter tillhandahållna av SCB via FRIDA.

Sammanställningen av statistiken avser företag i vilka delägare har lämnat en K10-blankett för innehavet i detta företag. Blankett K10 utgör underlag för beskattning enligt de så kallade 3:12-reglerna. Blanketten lämnas av respektive delägare och ger därför möjligheten att sammankoppla företag och individ. FRIDA-databasen innehåller även kompletterande koncernregister vilket gör det möjligt att för såväl detta företag som dess dotterbolag få fram uppgifter om antalet anställda. Antalet anställda erhålls genom arbetsgivarens kontrolluppgifter. Kombinationen av datakällorna skapar en heltäckande bild av antalet 3:12-företag⁸⁷ och antalet som varit anställda under hela eller delar av ett givet år i dessa företag. Från grundfilerna i FRIDA-databasen hämtas även information om utdelning, kapitalvinst, personal-kostnader, tillgångar och eget kapital för de aktuella företagen och dess dotterbolag.

⁸⁷ Med 3:12-företag avses i rapporten företag som är onoterat och lämnat K10 samt dess dotterbolag.

Ett aktiebolag räknas i våra körningar som ett 3:12-företag ett givet inkomstår om delägare för något av de senaste fem inkomståren observerats lämna in en K10-blankett avseende aktiebolaget eller aktiebolagets koncernmoder.

FRIDA innehåller också information om huruvida ett aktiebolag är noterat på en av flera marknadsplatser. Ett aktiebolag som är noterat på någon av Nasdaq Stockholms listor "Stora bolag", "Medelstora bolag", "Mindre bolag" eller "NGM equity" anses vara noterat på en "reglerad" marknadsplats. Övriga listor anses utgöra en "oreglerad" marknadsplats.

Om det inom en koncern finns minst ett aktiebolag som är noterat anses samtliga aktiebolag vara noterade på samma marknadsplats. Om det finns flera aktiebolag inom en koncern som är noterade på olika marknadsplatser och minst ett företag är noterat på en "reglerad" marknad anses samtliga företag inom koncernen vara noterade på en "reglerad" marknad. Annars anses aktiebolaget vara noterat på en "oreglerad" marknad.

Materialet har även sorterats på ägandeform. Resultatet visar endast antal aktiebolag och anställda från svenska privatägda företag med och utan koncern samt utlandsägda aktiebolag.

Resultat

I datamaterialet delas företagen upp i sex olika typer (alla siffror avser inkomståret 2019).

Företagstyper som i vårt uttag bedöms som 3:12-företag med aktiva delägare:

1. Onoterade bolag med delägare som lämnar in K10-blankett

Företagstyper i vårt datamaterial som bedöms som övriga AB

2. Noterade bolag på reglerad marknad med delägare som lämnar in K10-blankett
3. Noterade bolag på oreglerad marknad med delägare som lämnar in K10-blankett
4. Noterade bolag på reglerad marknad med delägare som inte lämnar in K10-blankett
5. Onoterade bolag med delägare som inte lämnar in K10-blankett
6. Noterade bolag på oreglerad marknad med delägare som inte lämnar in K10-blankett

Grupp	Beskrivning	Antal anställda	Antal bolag
1.	3:12 bolag	1 529 933	448 990
Summa	3:12-bolag	1 529 933	448 990
2.	Övriga bolag	86 132	1 956
3.	Övriga bolag	15 437	975
4.	Övriga bolag	265 018	5 388
5.	Övriga bolag	679 808	82 388
6.	Övriga bolag	7 156	1 446
Summa	Övriga bolag	1 053 551	92 153
Total		2 583 484	541 143

Eftersom materialet endast fokuseras till privatägda aktiebolag summerar antalet anställda till 2,6 miljoner och antal bolag till 541 000. Totalt finns det ungefär 2,9 miljoner anställda i aktiebolag⁸⁸ i Sverige fördelat på 544 000 aktiebolag sett till alla typer av ägandeformer (statlig, kommunal, regional och utländsk).

Ägandeform	År	Anställda	Bolag
Statligt	2019	103 505	1 027
Kommunalt	2019	52 732	1 812
Landsting	2019	21 843	108
Privat svenskt utan koncern	2019	732 360	387 659
Privat svenskt med koncern	2019	1 239 712	139 703
Utländsk	2019	611 412	13 781
Summa		2 761 564 ⁸⁹	544 090

Antal anställda i 3:12-företag under definitionen i detta datauttag utgör ungefär 77 procent av antal anställda i privata svenska aktiebolag med och utan koncern. Motsvarande andelsuppgift för anställda i 3:12-företag i förhållande till alla privatägda bolag, svenska som utländska är 59 procent. Sett till anställda i alla typer av aktiebolag oavsett ägandeform, tillhör ungefär 55 procent 3:12-företag.

88 SCB företagsdatabasen

89 Då vissa företag underkänns under vissa kriterier i FRIDA-databasen summerar ej antalet anställda till 2,9 miljoner.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2021